

ธรรมะทีกักเอา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ ตั้งใจฟังธรรม การฟังธรรมนั้นฟังได้ตลอดชีวิต เวลาเข้าพรรษาเห็นใหม่ เราก็เข้าพรรษา พระต้องอยู่จำพรรษา อยู่จำพรรษานี้ต้องรีบเร่งภาวนา เพราะไม่ออก ธุดงค์ มันอยู่ประจำที่ ๓ เดือน เร่งรัดเพื่อจะให้ตัวเองได้รู้แจ้ง ได้รู้ข้อเท็จจริง แต่ออกพรรษาแล้ว ก็วิเวกไป

จะวิเวกไปขนาดไหนนะ หลวงปู่มั่นท่านบอกกับสมเด็จพระสังฆราชว่า ขณะที่อยู่ในป่าในเขานั่น ท่านไปฟังเทศน์จากใคร ขนาดสมเด็จพระสังฆราชอยู่ในวัด ยังต้องรื้อค้นข้อมูลตลอดเวลา แล้วท่านไปฟังธรรมจากใครล่ะ หลวงปู่มั่นบอก ท่านฟังธรรมอยู่ตลอดเวลาเลย ใจพอเป็นธรรมนะ เวลากระทบสิ่งใด มันจะเป็นธรรมไปหมด แล้วเวลาธรรมเกิดขึ้นมา มันเป็นข้อธรรมข้อเท็จจริงออกมา ออกมาจากอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล เวลาธรรมเกิดขึ้นมา เวลาจิตสงบขึ้นมา มันจะมีข้อมูลขึ้นมา มีความรู้ต่างๆ ออกมาจากใจ

ออกมาจากใจเห็นใหม่ ออกมาจากใจนี้เพราะใจเราเกิดตายมาตลอด เวลาใจมันเกิดตาย มันก็สร้างสมบารมีมา สิ่งที่แสดงออกมามันถึงหยาบละเอียดต่างกัน บางทีจะชัดเจนมาก ผู้ที่มีอำนาจวาสนาแล้วมีจิตใจสูงส่ง เวลาธรรมเกิดขึ้นมา มันซาบซึ้งมันเข้าใจ แต่ถ้าเราหยาบๆ เห็นใหม่ เวลาธรรมเกิดขึ้นมาถึงงั้นแล้วเวลาคนที่มิบาปอกุศลมันเกิดขึ้นมามันจะไม่ใช่เป็นธรรม มันเกิดมาเป็นนิमित เห็นสิ่งที่เป็นครูบาอาจารย์แล้วดีเสีย

แม้แต่บางคนเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นเป็นภาพเลย แล้วก็ดีเสีย มันอยู่ที่วาสนาไง อยู่ที่ผลบุญผลกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงพูดไว้ในธรรมะว่า กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แม้แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ มันก็ยังมีสูงมีต่ำ

ต่างๆ กัน เห็นใหม่ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วใจของเรามันก็มีกรรมต่างๆ กันมา พอต่างๆ กันมา ก็มาเป็นการแสดงออก เป็นการรับรู้

แล้วชีวิตของเรา ชีวิตในปัจจุบันนี้ ถ้าเป็นทางโลก เราเกิดมาต้องปากกัดตีนถีบ ถ้าเราประสบความสำเร็จในชีวิต เราก็ว่าชีวิตของเรานี้ราบรื่น ก็ไปตีกับโลก แล้วเราออกมาอยู่วัดอยู่วา กัน เรามาประพฤติปฏิบัติกัน ชีวิตของเราละ หายใจเข้าและหายใจออกนะ ถ้าจิตใจของเราไม่ฝักใฝ่ในธรรมะ ทุกคนทางโลกเขาจะมองอยู่ มองว่าเรามาใช้ชีวิตอยู่ในวัดในวา แล้วได้อะไรขึ้นมา เราจะไม่ได้อะไรขึ้นมาเลยนะ

เราต้องทำมาหากิน เราต้องอยู่กับโลกเขา แล้วจะได้เงินได้ทองได้ประสบความสำเร็จ ได้ในทางโลกของเขา นั่นเขาคิดของเขา แต่นั่นคือสูญเปล่า มันน่าสลดสังเวช ชีวิตนี้สูญเปล่า แล้วเราจะไปบอกเขาได้อย่างไร เราจะไปเปิดตาใจเขาได้อย่างไร ในเมื่อเขามีความเห็นอย่างนั้น เขามีความต้องการอย่างนั้น แต่เวลาเรามาอยู่วัด เพราะอะไร เพราะเราทุกข์จากทางโลกมา เรามีอำนาจาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อ เราเชื่อในสังฆธรรม เราจะรื้อค้นสังฆธรรมของเรา แล้วสังฆธรรมนี้มันรื้อค้นได้ที่ไหน

ถ้าทางโลก เขาก็ไปรื้อค้นในพระไตรปิฎก เขาบอกว่าธรรมวินัยนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการไว้ จดจารึกไว้ในพระไตรปิฎก แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ในศรัทธาความเชื่อของเรา เราจะค้นคว้ามาจากหัวใจของเรา เราจะหาธรรมะหาสิ่งจะความจริงขึ้นมาจากความรู้สึกของเรา ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมก็เหมือนกับคู่พระไตรปิฎกที่มีชีวิต เป็นสังฆธรรมเปิดออกมาจากใจทั้งนั้น ออกมาพร่งพรูไม่มีวันที่สิ้นสุด

ในคู่พระไตรปิฎกนั้นเราต้องรื้อค้น ถ้าสติเราดี เรามีสติ เรามีศรัทธาความเชื่อ เราศึกษา มันยังสดชื่น มันก็อ่านเข้าใจ ถ้าเราขุ่นมัว จิตเราขุ่นมัว เราล้า ความคิดของเราล้ามาก เราอ่านเข้าไปเท่าไร เราก็ไม่เข้าใจ รื้อค้นนะ ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา คู่พระไตรปิฎกนั้นเป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสของเราละอำนาจาสนาของเรา เราจะเชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แค่ไหน

แต่ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ เรามาประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ชีวิตล่องไปๆ วันคืนล่องไปๆ เราแก่เฒ่าไปทุกวันนะ แต่เราไม่เห็นหรอก เพราะอะไร เพราะกิเลสมันบังตา

เราแก่เฒ่าไปทุกวันๆ แต่ใจมันไม่เคยแก่ แต่ร่างกาย ชีวิตมนุษย์เรามันแก่ไปทุกวันๆ เวลา มันสิ้น มันตายไป เวลามันหมดอายุขัยไป แล้วจิตมันไปไหน จิตมันก็ไปเกิดอีก ไปเกิดอีกมันก็ไปทุกข์อีก แล้วไปเกิดอีกมันจะเจอสภาวะแบบนี้ใหม่อีกไหม

แต่เรามาใช้ชีวิต เรามาประพฤติกฎปฏิบัติกัน เรามาใช้ชีวิตของเรา ชีวิตที่เหลืออยู่ ชีวิตที่มีศรัทธาความเชื่อ เราทำบุญกุศลของเรา แล้วเราพยายามจะรื้อค้น ให้มันสงบเข้ามา ให้มันมีสติ ให้มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน อย่าทำแบบไร้เดียงสา คุณเด็กๆ สิ มันไร้เดียงสาของมัน มันกล่าวคู่ของมัน มันพอใจของมัน ข้อมูลของมัน มันยึดถือของมัน เด็กเห็นไหม อารมณ์ของเด็กแปรปรวนเร็วมาก เวลามันต้องการสิ่งใดมันก็เรียกร้องเอา ตามแต่มันจะพอใจ พ่อแม่ต้องหามาให้ คนที่เลี้ยงดูต้องหามาให้ทั้งนั้น

เด็กมันไร้เดียงสา มันไม่รู้ไม่เข้าใจ มันคิดว่าโลกเป็นอย่างที่มันนึกคิด แต่เรามาประพฤติกฎปฏิบัติ เราจะไร้เดียงสาแบบเด็กๆ ได้ไหม ในการประพฤติกฎปฏิบัติ เราจะไร้เดียงสาอย่างนั้นไหม ถ้าเราไร้เดียงสา เราจะไม่มีจุดยืนในสิ่งใดๆ เลย การประพฤติกฎปฏิบัติมันจะไร้เดียงสาไม่ได้ มันต้องมีสติ มันต้องมีจุดยืนของมัน ถ้ามีจุดยืนของมัน เราจะพัฒนาใจของเราขึ้นมา ไม่ใช่เด็กไร้เดียงสาอย่างนั้น

จิตไร้เดียงสาของเรา ศึกษาธรรมแบบหยาบๆ ขึ้นมา เรามีศรัทธาความเชื่อ ไปอยู่ วัดแล้วเราก็อวดบุญแล้ว เราถือศีล ๘ เราประพฤติกฎปฏิบัติขึ้นมา แล้วเราได้บุญกุศล ถ้าพูดถึงเรื่องของประเพณีวัฒนธรรม ไซ้ มันเป็นบุญกุศล แม้แต่การเสียดละทานเห็นใหม่ ทาน ศีล ภavana การภาวนาเห็นใหม่ เราภาวนานี้ เราสำรวจระวางอายตนะทั้งหมด เราสำรวจอินทรีย์ อินทรีย์สังวร เรารวบรวมเข้ามา แต่อินทรีย์สังวรขึ้นมา แล้วจิตมันเป็นไปตามความปรารถนาใหม่

จิตนั้นมันไม่ปฏิบัติตามปรารถนา มันก็ขัดแย้ง มันโต้แย้ง มันมีความทุกข์ ความทุกข์ยากมันเกิดจากตรงนี้ไง ในการประพฤติกฎปฏิบัติของเรา ความทุกข์ยาก เกิดจากกิเลส เกิดจากจิตใจของเรา เกิดจากสิ่งที่มันหมักหมมในหัวใจ ถ้ามันมีศรัทธาความเชื่อ เริ่มต้นมันสดชื่นขึ้นมา มันก็มีแง่ใจในการประพฤติกฎปฏิบัติ

แต่ถ้าเวลามันอ่อนด้อยขึ้นมาเห็นใหม่ มันถึงคราวใจ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ จิตใจของคนมันเป็นอย่างนี้โดยธรรมชาติ เคี้ยวเสื่อมเคี้ยวเจริญเป็นธรรมดา ถ้าไม่

มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา วางธรรมและวินัยไว้ เราจะเอาอะไรเป็นจุดยืน เราจะเอาอะไรเป็นที่ตั้ง เราก็ต้องเอาองค์ศาสดาของเรา เอาครูของเราเป็นแบบอย่าง

ท่านเป็นกษัตริย์ ชีวิตของกษัตริย์นะ คุณติ อำนาจ เราพยายามเรียกร้องกัน เราแสวงหาเงินทอง เราแสวงหาอำนาจ เราแสวงหาทุกอย่างตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้สถาปนาเป็นกษัตริย์อยู่แล้ว ถ้าเป็นกษัตริย์มันเป็นสิ่งเร้าใหม่ ว่าอยากจะอยู่เป็นกษัตริย์ใหม่ ท่านยังเสียดลละออกมา ขณะเสียดลละออกมาแล้ว เวลาออกประพฤติปฏิบัติ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ รื้อค้นมา สิ่งที่รื้อค้นนั้น ไม่มีคนสอน ถ้ามีคนสอนก็เป็นคนสอนในทางที่ผิดๆ

เราเองก็เรรวนอยู่แล้ว จิตใจของเรา เราต้องการหาทางหลุดพ้น แล้วผู้สอนก็สอนไปในทางที่หลุดพ้นไม่ได้ สอนไปในฉนาน โลภีๆ สิ่งที่เป็นฉนาน โลภีๆมันเป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลกคือเรื่องของหมู่สัตว์ เรื่องของโลกคือเรื่องของเรา เรื่องของโลกคือเรื่องของจิตใจ โลกก็เกิดจากเรา ไซ้ใหม่ แล้วไปศึกษาค้นคว้าเข้ามา แต่ด้วยอำนาจวาสนา รื้อค้นมาขนาดไหน ทำทุกรกิริยามามหาศาลเลย ทำทุกรกิริยาด้วยความคิดของโลก

ถ้าคนขยันหมั่นเพียร เหมือนเราทำมาหากิน เราขยันหมั่นเพียร เรามีความมุมานะ มีความเพียรขึ้นมา เราจะมีความสุข ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกันต้องมีความเพียร ขยันหมั่นเพียรมีความมุมานะ ในการทำทุกรกิริยา ในการทรมานกิเลส คิดว่าเป็นการทรมานกิเลสเห็นใหม่ คิดว่าจะต่อสู้กับกิเลส กิเลสมันก็เอาทริยาของเรา เอาการกระทำของเราไปเป็นอาวุธของมัน ไปเป็นการหลอกลวง ไปเป็นการล่อหลอกเรา ให้เราจมปลักอยู่ในกิเลสไป ปฏิบัติโดยกิเลสเพราะยังไม่มีครูบาอาจารย์ที่แท้จริง ยังไม่มีใครตรัสรู้ธรรมขึ้นมาโดยสัจจะความจริง

ในการกระทำ มันก็มีกิเลสเป็นธรรมดา คุณติ อดอาหาร ๔๕ วันเห็นใหม่ จนรากขนหน้า ขนนี้ล่วงหมดเลย แล้วกลั่นลมหายใจนะ คิดว่า เพราะมีชีวิต กิเลสมันอยู่กับเรา อยู่กับความรู้สึกของเรา อยู่กับร่างกายของเรา กลั่นลมหายใจเพื่อที่จะต่อสู้กับกิเลส จนสลบไปถึง ๓ หน ด้วยความคิดของโลก ด้วยความคิดแ่งมุ่มเดียว ด้วยความคิดของโลก โลกไม่ใช่ธรรม ธรรมไม่ใช่โลก โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน ร่างกายกับจิตใจอยู่ด้วยกัน แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน

ร่างกายเห็นไหม ร่างกายเติบโตมาจากไข่ของแม่ใบเดียว เจริญเติบโตด้วยจิต ปฏิสนธิจิตเกิดแล้วเจริญอยู่ในครรภ์ ๘ เดือน จากไข่เป็นน้ำกละ เป็นสิ่งที่ปก้อนเนื้อ เป็นปัญญาสาขา เห็นไหม มิแชนมิขามีศิระะ แล้วเจริญเติบโตมา มันเป็นที่มหัศจรรย์นะ เวลาเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เกิดคลอดออกมาเป็นมนุษย์เห็นไหม เพราะเวลาอยู่ในครรภ์ของมารดา เราต้องอาศัยอาหารการกินจากแม่ กินจากในครรภ์

เวลาเราคลอดออกมา เราต้องหากินเอง พ่อแม่ต้องป้อนมาเลี้ยงดูมา กายกับใจ สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์ในเรื่องของร่างกาย แต่ถ้าไม่มีปฏิสนธิจิต คุณ คุณคนที่เขามีไข่แต่เขาไม่มีเพศสัมพันธ์ ไข่นี้มันก็จับทิ้งไปไม่มีประโยชน์ แต่เพราะมีจิตปฏิสนธิเข้าไปในไข่นั้น ไข่นั้นถึงเป็นมนุษย์ขึ้นมา เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ เห็นไหม พอเราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา ร่างกายเรายังมหัศจรรย์เข้าไปใหญ่เลย มันเจริญเติบโตขึ้นมา มันมีเซลล์ มันมีอะไรต่างๆ มันเป็นเรื่องความมหัศจรรย์ของสิ่งที่มีชีวิต

แล้วจิตใจละ ถ้าไม่มีปฏิสนธิจิต ไม่มีจิตที่ปฏิสนธิในไข่นั้น ไข่นั้นมันก็เจริญเติบโตมาได้ มันก็มีกาลมีอายุของมัน เวลามันแก่ขึ้นมา ตั้งแต่ไข่มันอ่อนขึ้นมา จนแก่ขึ้นมา มันก็จับทิ้งไป มันจับทิ้งไปเป็นธรรมดา แต่เพราะมันเป็นปฏิสนธิจิต เพราะมันมีจิตของเรา กายกับใจถึงไม่ใช่อันเดียวกัน มันอยู่ด้วยกันตั้งแต่เจริญในครรภ์ของมารดา จนคลอดออกมาเป็นมนุษย์ มันก็มีชีวิต มีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก สิ่งนี้มันเป็นความมหัศจรรย์ เห็นไหม

แล้วการศึกษาละ การศึกษาเรื่องของหัวใจ ใจมันไม่เคยตาย ที่มันเกิดมันตายอยู่อย่างนี้ ถ้าสิ่งนี้มันได้รู้คั่น เรามีชีวิตใช้ไหม เรามีศรัทธาใช้ไหม เราถึงมาประพฤติปฏิบัติเพื่อค้นคว้ามาจากที่นี่ เคนจกรรม นั่งสมาธิภาวนา จะอาบเหงื่อต่างน้ำ จะทุกข์ยาก เจ็บใจขนาดไหน ก็เพื่อความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมาแล้ว มันจะรู้คั่นของมัน มันจะเป็นประโยชน์ของมัน

ถ้ามันไม่เป็นความจริง มันจะทีกักเอา ธรรมะมันทีกักเอา นะ มันคิดของมัน มันทีกักของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไปศึกษากับอาจารย์บาส “ได้สมบัติ ๘ เหมือนเรา มีความรู้เหมือนเรา” ถึงจะมีคนสนับสนุน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังปฏิเสธเลย เพราะมันเป็นเรื่องของโลก นี่เราปฏิบัติกัน เห็นไหม เราก็มีโลกนะ เรามีชีวิตนี้ ชีวิตนี้ก็เป็นโลก

โลกคืออะไร โลกคือหัวใจ คือภพ คือสิ่งที่เป็นสัตว์ เป็นผู้ข้อง สิ่งนี้เป็นโลก ความคิดออกมาถึงเป็นโลกีย์ปัญญา ศึกษาเล่าเรียน ใคร่ครวญมาขนาดไหน เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาศึกษากันจนจบการศึกษาทางโลก เปรียญ ๘ ประโยค ศึกษาธรรมะนี่จบสิ้นละ แล้วเข้าใจหมด แต่งบาลีได้ แต่งต่างๆ ได้ ขยายความธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้หมดเลย มันก็ได้ของโลกๆ ใจ ได้ทางวิชาการใจ นี่คือเรื่องของโลก แล้วถ้าพูดถึงธรรมะละ พูดถึงสัจจะความจริงในอริยสัจ ก็ไม่เข้าใจอะไรเลย ยิ่งศึกษามากขนาดไหน ยิ่งลึกลงยิ่งสับสน ยิ่งทำให้เราต้องทำวิจัย

เราต้องไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย แล้วก็ไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย ไม่เชื่อเพราะอะไร ไม่เชื่อเพราะมันมีกิเลสในหัวใจใจ ในการประพฤติปฏิบัติ กิเลสมันก็หลอกเรา กิเลสมันอาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน ให้เราประพฤติปฏิบัติออกนอกกลุ่มนอกทาง

ในการศึกษาธรรมในภาคปริยัติ ศึกษามาแล้ว กิเลสมันก็อ้างธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นพุทธพจน์ เป็นผู้รู้ เป็นผู้เข้าใจ ผู้รู้ผู้เข้าใจมันก็เข้าใจในเรื่องโลกใจ เรื่องโลกคือข้อมูล คือสิ่งที่วิจัย ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเทศนาว่า การไว้ แล้วพระอานนท์ พระอุบาลี จดจำธรรมและวินัยไว้ แล้วทำสังคายนาขึ้นมา จดจารึกกันมา สิ่งที่จดจารึกกันมา เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงไหม จริง!

แต่ที่เป็นของเราละ เราจะไปทักทักว่าเรารู้ไม่ได้ ในทางโลก ในการทำสงคราม เขาต้องรู้เขารู้เรา รู้เขารู้ถึงกำลังของเขา รู้ถึงเล่ห์กลศึกของเขา รู้เขาแล้วรู้เรา ว่ากำลังของเราจะต่อสู้กับเขาได้ไหม ในทางธุรกิจ เขาต้องทำวิจัยตลาด เขาต้องสืบตลาด เขาต้องมีตลาด แล้วก็ต้องทำสินค้า เพื่อประโยชน์ของเขา แต่ถ้าคนที่มีความรักละ คนที่มีความศรัทธาละ เขาไม่ต้องศึกษา ไม่ต้องรู้เขา รู้แต่เรา รู้แต่เราแล้วรักษาเรา แล้วทำเราให้ดี ถ้าคนเขาเห็นดีด้วย เขาจะเชื่อถือ

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ แล้วเราทักทักเอาว่าเป็นธรรมๆ เราไม่รู้ทั้งเขา และไม่รู้ทั้งเรา ไม่รู้สิ่งใดๆ เลย แล้วออกไปทำตลาด ออกไปรบกับข้าศึก ก็จะแพ้ทุกทีไป ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าเราจะไปทักทักว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ มันไม่ได้

หรือ สิ่งที่เราไปทักทักกันเอาเอง มันยังไม่เป็นธรรมหรือ ถ้าเป็นธรรม มันจะเป็นสังฆธรรม สังฆธรรมมันมีเหตุมีผลของมัน สังฆธรรม กระบวนการของการสิ้น กิจญาณ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศน์ธรรมจักรๆกับปัญจวัคคีย์ เห็นไหม “เมื่อก่อนเราไม่รู้ เราจะไม่พูดเลยว่าเรารู้ ไม่เคยพูด ขนาดอยู่มาด้วยกัน 6 ปี ยังไม่เคยได้ยินใช่ไหม แต่ปัจจุบันนี้ ให้เงี่ยหูลงฟัง บัดนี้เราเป็นศาสดา เราเข้าใจสังฆะตามความเป็นจริง” เพราะมีเหตุมีผล มีสังฆะ มีกิจญาณ มีมรรคญาณ สิ่งต่างๆ นี้ มันรอบวงของจิตนี้แล้วมีการกระทำไป

แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะเอาความจริง ความจริงนี้เป็นธรรมเหนือโลก แต่ขณะที่เราปฏิบัตินี้เราเป็นโลก โลกเพราะอะไร เพราะเราเกิดมาจากพ่อจากแม่ มาบวชเป็นพระก็เป็นสมมุติสงฆ์ บวชเป็นพระจากญัตติจตุตถกรรมมาให้เป็นสงฆ์ สมมุติสงฆ์ เป็นสมมุติเห็นใหม่ เป็นโลกใหม่ เพราะเป็นความสมมุติขึ้นมาให้เป็นสงฆ์ แต่สมมุติตามความเป็นจริง สมมุติจากธรรมวินัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ เป็นวินัยกรรม ญัตติจตุตถกรรม สงฆ์ยกเข้าหมู่ เป็นสงฆ์ยกขึ้นมา จริงตามสมมุติ มีโอกาสในการประพฤติปฏิบัติ มีโอกาสนะ เพราะอะไร เพราะบวชแล้ว ทางราชการเขาให้โอกาสเต็มที่ สังคมให้โอกาสเต็มที่เลย ให้โอกาสในการประพฤติปฏิบัติ มันเป็นโลก โลกเพราะมันเป็นสมมุติใช่ไหม แล้วถ้าใจเป็นธรรมขึ้นมาละ ถ้าใจเป็นธรรมขึ้นมา เราต้องสร้างสังฆะขึ้นมา มันต้องเป็นความจริง

สังฆธรรมเห็นใหม่ ธรรมเหนือโลก สิ่งที่เป็นโลก ก็เอาโลกเข้าไปแสวงหาธรรม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ มันก็เป็นโลก เพราะอะไร เพราะมนุษย์สมบัติ เราต้องมีบุญกุศลมาถึงเป็นมนุษย์สมบัติ แล้วมีมนุษย์สมบัติขึ้นมาแล้ว เราไม่ข้องอยู่กับโลกไง เราอยู่กับโลกเขาแต่เราไม่ติดโลกเขา อยู่กับโลกไง คนที่อยู่กับโลกเขา เขาต้องพยายามขวนขวายของเขาเพื่อโลก แต่ถ้ามันเพื่อธรรมละ โลกก็ต้องอาศัยเพราะมีร่างกาย ร่างกายก็ต้องอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัย

แต่ถ้าเราออกประพฤติปฏิบัติ คุณิ เราบวชมาเป็นพระ ปัจจัย 4 เครื่องอาศัย มันเป็นของโลกๆ นะ ของโลกๆ ที่แสวงหาได้ เพราะเราเกิดมาท่ามกลางธรรมและวินัย

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกาที่ใคร่ที่ใฝ่ในธรรม ที่เขาต้องการ เขาต้องแสวงหา แต่เขาไม่มีโอกาส เพราะเขาต้องมีอาชีพของเขา เขาเป็นคฤหัสถ์ใช่ไหม เขาก็ต้องแสวงหาทางโลก หน้าที่ การงานของเขา แล้วเขาอยากทำบุญกุศล นั่นคือบุญกุศลของเขา ที่เขาแสวงหาได้ขนาด นั้น

เราเป็นพระ เราบวชมาเราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราเป็นพระ เราบวชมาแล้ว เราอาศัยมันเป็นปัจจัยที่เกี่ยวพันกัน เพราะเราเป็นนักรบ เราไม่มีอาชีพ เราสละสิ่งที่เป็น โลกมาเป็นภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร บิณฑบาตด้วยปลีแข้ง เขาปรารถนาในการทำบุญ ของเขา เราปรารถนาในธรรมวินัย เราปรารถนาสังฆกรรมเห็นใหม่ แต่เราก็ต้องใช้ ปัจจัย ๔ เครื่องอาศัย เลี้ยงชีวิตนี้ไว้เหมือนหยอดน้ำมันล้อเกวียน ไม่ให้มันมีเสียงดังออกแอด

เลี้ยงชีวิตไว้เพื่อการประพฤติปฏิบัติ เลี้ยงชีวิตไว้ไม่ใช่เพื่อโลก ไม่ใช่เพื่อความ เอร็ดอร่อยความพอใจ ภิกษุกินเพื่อดำรงชีวิตอยู่ โลกเขากินเพื่อกาม กินเพื่อเกียรติ แต่เรา อยู่เพื่อเรา ปัจจัยเครื่องอาศัยนั้น เราจะไม่ตื่นเต้นไปกับโลก เพราะเราเห็นโทษของมัน มาแล้ว เราทิ้งมันมาแล้ว เราจะไม่ไปข้องเกี่ยวกับโลก เราอาศัยอยู่ สิ่งที่อาศัยอยู่ อาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัย เพื่อดำรงชีวิตอยู่ เพื่อประพฤติปฏิบัติ

ในการประพฤติปฏิบัติตามข้อเท็จจริง เราต้องสำรวจระวัง ไม่ใช่ที่เราจะต้องนั่ง สมาธิภาวนา ถึงจะเป็นการประพฤติปฏิบัติ บิณฑบาตไป เราก็มีสติสัมปชัญญะไป เหมือนเดินจงกรมไป เราจะใคร่ครวญไปในธรรม ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรม เวลาเดินไป บิณฑบาต จะมีกึ่งแขนงของธรรม ความคิดความรู้สึก มันออกมาจากใจ ตัวใจนี้เป็นราก แก้ว

อารมณ์ความรู้สึก ความคิดเป็นกึ่งเป็นแขนง เราวิเคราะห์วิจัย เรามีวิหารธรรม เรา ตรีภิกษุในธรรมได้ตลอดเวลาในสิ่งนี้ ไม่ใช่ที่เราจะต้องเดินจงกรมหรือนั่งสมาธิภาวนา ถึง จะเป็นการปฏิบัติ การเดินบิณฑบาต การอยู่ในวัด การทำข้อวัตรปฏิบัติ เราก็มีสติได้ ตลอดเวลา เราจะรักษาของเรา ถ้ามันมีการสงวนรักษาขึ้นมา มีสติสัมปชัญญะ นี่อินทรีย์ แก่กล้า ถ้าอินทรีย์เราอ่อน สติเราอ่อน การกระทำของเราทุกอย่างมันอ่อน แล้วเราก็ ประพฤติปฏิบัติมา

เวลาศึกษาธรรมมาตั้งแต่กฤหัสถ์ ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมาประพฤติปฏิบัติ นั่งสมาธิภาวนา มันเป็นเหมือนไม้คิบบๆ ไม้คิบบนั้นเราจะจุดไฟได้อย่างไร มันต้องมีศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีลคือความปกติของใจ ถ้าจิตมันไม่เป็นความปกติ มันก็คิ่นรน เวลาถือศีล มันก็ลำบากลำบากไปหมด

ถ้าไม่ถือศีล อยู่โดยปกติ กิเลสมันก็ไม่ต่อต้าน พอบอกว่าเราจะถือศีลนะ เราจะถือศีล เราจะถือธุดงค์วัตร เราจะมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา กิเลสมันต่อต้านหมด คุณสิ เวลาพระเรานะ นอกพรรษาปลอดโปร่งมาก พอธวัชฐานพรรษาเข้าไป มันจะอึดอัดทันทีเลย กิเลสที่มีมันละเอียดอ่อน เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปนะ เวลามันได้ปล่อยตามสะดวกสบาย มันจะฟาดวงฟาดงาอย่างไร เราก็ไม่รู้ไปกับมันเห็นไหม

แต่พอเรามีศีลเข้าไป มันก็เข้าไปตรวจสอบ ความคิดความชั่วของเรา ศีลธรรมเป็นเครื่องตรวจสอบ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เราฝึกศีลใหม่ ถ้าเราทำผิดศีล จะด้วยมโนกรรมก็ได้ ความคิดที่ไม่ดี คบबंधิตหรือคบพาล ถ้ามันเป็นพาล มันย่ำคิดย่ำทำงาน เป็นจืดเป็นนิสสัย แต่ถ้าเราคิดในสิ่งที่ดีๆ ย่ำคิดย่ำทำ มันก็เป็นสิ่งที่ดีๆ คิดสิ่งที่ดี ทำสิ่งที่ดี มีศีลมีธรรมในหัวใจขึ้นมา ในการจะมานั่งสมาธิภาวนามันก็จะง่ายขึ้น

การนั่งสมาธิภาวนา การกระทำออกไป ถ้าเราไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ด้วยการทีกัทักเอา เพราะการทีกัทักมันไม่เป็นข้อเท็จจริง มันไม่เป็นความรู้แจ้ง ไม่รู้ข้อเท็จจริงตามความเป็นจริง เราทีกัทักว่าควรจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นอย่างนั้น แล้วเราเข้าใจว่า ธรรมะเป็นอย่างนั้น แล้วนี่มันจะเป็นผลได้อย่างไร มันเป็นการทำลายตนเอง คือมันทำลายโอกาสของเราที่จะเข้าไปหาข้อเท็จจริง

สมาธิก็ต้องเป็นสมาธิจริงๆ ปัญญาก็ต้องเป็นโลกุตตรปัญญาจริงๆ ที่เข้าไปชำระกิเลส ในเมื่อมันเป็นการทีกัทัก แล้วกิเลสมันก็ละเอียดอ่อน กิเลสพอทีกัทักขึ้นมา มันก็สร้างภาพว่าเป็นความจริง เวลาเราทำสมาธิขึ้นมา ว่างๆ มีความสบาย ก็ทีกัทักว่านี่เป็นมรรคเป็นผล แล้วถ้ามันทีกัทัก มันก็ทำลายโอกาสของเราแล้ว นี่ไง เบียดเบียนตนก่อน แล้วเบียดเบียนผู้อื่น แล้วเราก็เอาสิ่งที่เราทีกัทักนี้ไปเป็นแนวทาง ไปสั่งสอนคนอื่นเห็นไหม จะผิดกันไปหมดเลย

แต่ถ้ามันเป็นความจริง สัจธรรมมีอันเดียว โสดาบันก็เป็นโสดาบันเหมือนกันหมด สกิทาคามี อนาคามี พระอรหันต์จะเหมือนกันหมด จะเป็นสัจธรรมอันเดียวกัน ถึงจะเดินมาช่องทางไหน มันก็จะเป็นอันเดียวกัน แต่ถ้าเป็นการกักกักของเรา ความกักกักของคนแต่ละชั้นละตอนก็ไม่เหมือนกัน การกักกักของคนทีละเอียดอ่อน เขาก็กักกักได้แบบเนียน เขาก็กักกักของเขาด้วยความสุขุมคัมภีรภาพ คนที่หยาบ มันก็กักกักเอาหยาบๆ ความหยาบๆ เราเห็นเราก็รู้ว่าสิ่งที่หยาบๆ นี้จะเป็นธรรมะไปได้ได้อย่างไร มันเป็นความจริงไปไม่ได้

ความกักกักนี้ ใครเป็นคนพาที่กัก กักกิเลสมันพาที่กักกักใจ มันยังไม่เข้าถึงความจริง มันกักกักคือมันคู่เอาเอง ถ้าคู่เอาเองมันจะเป็นความจริงไหม มันไม่เป็นความจริง มันทำลายเราแล้วนะ ทำลายโอกาสเราที่จะเป็นความจริง มันทำลายโอกาสของเราที่จะเข้าถึงสัจธรรม

สมาธินี้เป็นสัจจะอันหนึ่ง สมาธิทำให้จิตสงบเข้ามา ให้มีหลักมีเกณฑ์ ถ้าเราไม่กักกัก เราจะรู้ตามข้อเท็จจริงในหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นสมาธิ ความสงบของใจเป็นอย่างไร เรื่องของโลกกับเรื่องของธรรม เรื่องของโลกคือการจินตนาการ การคาดการณ์หมายของใจ มันคาดหมายไป คูสิ คูในชีวิตประจำวันของเรานี้ โดยสามัญสำนึกของเรา เรากลับผี เรากลับที่มีด เรากลับสิ่งต่างๆ เรากลับทุกซกัด้วยยาก เรากลับความลำบากลำบาก เรากลับไปหมดเลย สิ่งที่เรากลัวนี้ แล้วถ้ามันมีการทำความเข้าใจ สิ่งที่เป็นความกลัวมันก็จะหายไป เราก็คิดว่าเราเข้าใจธรรมแล้ว นี่มันเป็นเรื่องของโลก

แล้วถ้าปฏิบัติในทางโลก ตรีกในธรรม พอตริกในธรรมโดยสัจธรรม แม้แต่คนทุกข์คนยาก เวลาที่มีความทุกข์ยากเบียดเบียนใจขึ้นมา ถ้าเราศึกษาธรรมขึ้นมา ธรรมะเห็นใหม่ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ถ้ามันเข้าใจสัจจะความจริง มันก็ปล่อยวางได้ เป็นบางคราว เป็นบางโอกาส การปล่อยวางอย่างนี้ เราก็ทิ้งในธรรมนะ

แต่ในการประพฤติปฏิบัติมันจะละเอียดอ่อนไปกว่านั้นอีก มันละเอียดอ่อนคือมันตรีกในธรรม ตรีกนี้มาจากไหน นี่ไง โลกคืออะไร โลกคือหมู่มั่วตัว โลกคือหัวใจของเรา มันตรีกในธรรม ก็คือตรีกในโลก โลกก็ปัญญา โลกมันตรีกขึ้นมา ความรู้ของเรา ข้อมูลของเรา สถิติสัญญาที่มันจำได้หมายรู้ขนาดไหน เวลามันตรีกขึ้นมาก็เอามาตีแผ่พอดีแผ่ออกมาขนาดไหน มันก็ปล่อยวาง เห็นใหม่

พอมันปล่อยวาง นี่ไง ก็ทิ้งทิ้งไปเลยว่าเป็นธรรมๆ มันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร ในเมื่อมันคือสิ่งที่ เป็นโลกหมายถึงเรื่องความรู้สึกของเรา แต่สิ่งที่ เป็นโลกุตตรธรรม ปัญญาที่เป็นโลกุตตรธรรม มันจะรื้อถอนอุปาทาน รื้อถอนสิ่งที่ปักเสียบในหัวใจ การรื้อถอนนั้น คุณ ธรรมมันปักอกขึ้นมา แล้วเรากระชากมันออกมา มันจะรู้ซึ่งไหมว่ามันมีความเจ็บปวดขนาดไหน

แม้แต่เราเหยียบเศษแก้ว เวลาเดินไปมันยังเสียวแปล็บๆ เข้าไปถึงหัวใจเลย แล้วสิ่งที่มัน เป็นอุปาทาน ที่มันฝังในหัวใจ การถอนมันออกมานั้น วิธีการถอนมันถอนอย่างไร การไม่มีวิธีการถอน มันก็เป็นจิตตมยปัญญาไง มันใช้ปัญญาใคร่ครวญไป มันไม่มีเหตุไม่มีผล ถ้ามันจะมีเหตุมีผล เราก็ต้องทำความสงบของใจเข้ามา สนิท สมาธิ ปัญญา ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ท่านจะบอกให้ทำสมาธิ ให้ทำจิตให้มันตั้งมั่น

ถ้าจิตตั้งมั่น เวลาปัญญามันเกิด มันถึงจะเป็นโลกุตตรปัญญา เป็นปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหา คุณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ปัญญามันก็เกิดแล้ว เกิดจนถึงกับสลดสังเวชนะ ถ้ามีคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันก็ต้องมีสิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย โลกนี้มี มีก็ไม่มีสว่าง มันต้องมีของคู่ อันนี้เป็นปัญญาหรือยัง

ถ้ายังไม่เป็นปัญญา ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสละราชบัลลังก์ได้ ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาอนกิเลสใหม่ มันเป็นปัญญาในสามัญฐานึกใช้ใหม่ เพราะว่าจะสร้างอำนาจวาสนามา สิ่งนี้มันมาเตือนหัวใจใจ ไม่ให้ได้สถาปนาเป็นกษัตริย์ ที่จะต้องรับผิดชอบมากไปกว่านี้ เห็นแล้วมันสะเทือนใจ ถึงออกหาโมกขธรรม สิ่งที่จะออกหาโมกขธรรม ที่ไปศึกษาเล่าเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ นั้น ปัญญามันเกิดขึ้นมาขนาดไหน ขนาดได้สมบัติ ๘ นะ อาหารดาบสยังรับประทานเลย

สมาธิที่ยังไม่เกิดปัญญา มันเกิดเป็นฉานโลกีย์ ได้สมบัติ ขณะที่ศึกษาค้นคว้ามาตามอำนาจวาสนา ก็คิดถึงโคนต้นหญ้า กำหนดอานาปานสติ ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ในเมื่อยังไม่มียोगค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนดอะไร กำหนดพุทโธหรือเปล่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนด

พุทธโฆโหม พุทธะยังไม่เกิด ยังไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนดอะไร

อานาปานสติ มันก็เป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง พุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ อานาปานสติ กำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออกด้วยสติสัมปชัญญะ ด้วยใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เป็นอานาปานสติ จนจิตมันสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามาเรื่อยๆ เวลาได้มานสมาบัติ ระลึกอดีตชาติได้ใหม่ เข้าใจข้อมูลใหม่ เวลาที่กำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก พอจิตสงบเข้าไป เกิดบุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนอดีตชาติ มันมาจากไหน มันมาจากข้อมูล มันมาจากจิตใจ ข้อมูลที่มันมีอยู่ สิ่งที่ได้สะสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ สะสมมาแต่ละภพแต่ละชาติ สิ่งที่ได้สะสมมาแล้วก็ย้อนกลับไป

ถ้าเราเข้าไปเห็นสิ่งนั้นเราก็จะตื่นตื่น แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทดสอบมากับเจ้าลัทธิต่างๆ มามหาศาลแล้ว เวลามัชฌิมยาม เกิดจตุปปาตญาณ จิตที่มันยังไม่สิ้นกิเลส บุพเพนิวาสานุสติญาณ ข้อมูลสิ่งนี้เจริญมาตั้งแต่เป็นพระเวสสันดร เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วถ้ามันยังไม่ถึงที่สิ้นสุด ถ้ามันตายไป มันจะไปเกิดเป็นอะไรต่อไป จตุปปาตญาณ ในเมื่อมันมีแรงขับ มันมีกิเลสอยู่ มีตัณหา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน มันก็ต้องไปเกิดตาย เพราะจิตนี้มันไม่เคยตาย มันยังมีคุณสมบัติที่จะต้องไปเกิดดีเกิดชั่ว ตามแต่อำนาจวาสนา

สิ่งนี้มันก็ไม่ใช่ เพราะมันเป็นอดีตอนาคต อดีตคือสิ่งที่ได้สร้างคุณงามความดีมา สร้างสมบุญญานิการมา เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ที่จะเป็นชาติสุดท้ายที่จะต้องตรัสรู้ธรรมเป็นศาสดา แต่ถ้ายังไม่ตรัสรู้ มันก็ยังไม่ใช่ ขณะที่ยังมีแรงขับ มันจะไปเกิดอย่างไร นี่เป็นการค้นคว้าอย่างนี้คือ วิชชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงที่สุดแล้วก็ย้อนกลับไป สิ่งทีไปอดีตก็ไม่ใช่ สิ่งที่ยังไม่ถึงที่สิ้นสุดไปอนาคตก็ไม่ใช่ ย้อนกลับมาถึงในปัจจุบัน อาสวัคขญาณ อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง สิ่งที่เกิดขึ้น เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับปัญจวัคคีย์ ถ้าเราไม่มีกิเลส เราไม่มีการกระทำ เราไม่ได้เป็นพระอรหันต์ เราก็ไม่เคยบอกว่าเราเป็นพระอรหันต์ แต่ขณะนี้เราเป็นพระอรหันต์ ให้เงี่ยหูลงฟัง เพราะมันมีเหตุมีปัจจัยที่ได้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ได้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาจากวิชชา ๓ นี้ จากจิตที่มีการกระทำอย่างนี้ มันมีเหตุมี

ผล มันมีการกระทำ ไม่ใช่เกิดขึ้นมาลอยๆ ไม่ได้ที่กักเอาว่าเป็นศาสดาหรือไม่เป็นศาสดา

เพราะมีสติสัมปชัญญะ ไม่เคยที่กักเลยว่าเป็นพระอรหันต์ จะทรมาณตนขนาดไหน จะทุกข์ยากขนาดไหน มีปัญญาวิเศษคอยดูแลรักษาอยู่ ทำอย่างไรก็ยังเป็นไปไม่ได้ จนถึงสุดท้าย ในบุคคลาธิษฐาน เวลาอดอาหาร เทวดาเอาพิณ ๓ สายมาคิดให้ฟัง สายที่มันตึงเกินไปพอดิดก็ขาด สายที่หย่อนเกินไปพอดิดพิณมันก็ไม่มีเสียง สายที่เป็นกลางพอดิดขึ้นมาเห็นใหม่ ถึงกลับมาฉันอาหาร

อันนี้เป็นบุคคลาธิษฐาน เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการเป็นนิทาน ให้พระอานนท์จำมา แต่จริงๆ แล้วมันเป็นปัจจุบัน ในกรรมฐานเราว่า มันเป็นเรื่องบุคคลาธิษฐาน ให้ย้อนกลับมา เหมือนกับเรื่องที่ว่ากรรมเกิด กรรมเกิด มันเป็นบุคคลาธิษฐาน มันเป็นที่เราสร้างสมบุญญาธิการมา ให้ได้คิด ให้มีแง่มีมุมให้เราย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่บุพเพนิวาสานุสติญาณนั้นก็อดีต จดอุปปาตญาณนั้นก็อนาคต สิ่งที่เป็นปัจจุบันถึงที่สุดแล้ว เห็นใหม่ วิมุตติสุข ทำลายอวิชชาทั้งหมด เราเป็นพระอรหันต์จากตรงนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ตรงนี้ พอสิ้นกิเลสไป หมดสว่างไสวเป็นธรรมชาติในหัวใจ วิมุตติสุขเกิดจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีเหตุมีผล ไม่ใช่ที่กักเอานะ ถ้าไปกักเอา มันจะไม่เป็นศาสดาของเรา แต่เป็นศาสดาของกิเลส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีเป็นมาตรฐานอยู่ อย่างนี้แล้ว ให้เราประพฤติปฏิบัติ เดินตามรอยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้าใจมันกัก มันตีต่างเอาเอง เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป แล้วมันจะเป็นความจริงได้อย่างไร ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันจะไปหวั่นไหวกับสิ่งใด มันไม่หวั่นไหวกับสิ่งใดๆ เพราะมันสะอาดบริสุทธิ์มาจากใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นสะอาดบริสุทธิ์ มันมาจากอะไร จากกิจญาณ กิจการกระทำ การกระทำในอะไร การกระทำในโลกุตตรปัญญา

โลกุตตรปัญญากับโลกีย์ปัญญา มันต่างกันอย่างไร โลกุตตรปัญญากับ โลกีย์ปัญญาต่างกันจากผู้ที่อยู่เห็นจริง เพราะกิจที่ทำนี้ มันเป็นโลกีย์ปัญญาทั้งหมด ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นนั้นมันจะไม่เป็นโลกไปได้อย่างไร มันเป็นโลก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะเราเกิดมาเป็นโลกใหม่ เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่เป็นโลกหรือเปล่า ไปเกิดเป็นเทวดา เป็น

อินทร์ เป็นพรหม มันก็เป็นโลกเพราะมันคือกามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเป็นผลของ วัฏฏะ มันจะหนีจากโลกไปไหน มันหนีจากโลกไปไม่ได้เลย เพราะเราเกิดในวัฏฏะ ใน สังสารวัฏ มันเป็นโลก

วัฏฏะ วิวัฏฏะ แล้ววิธีการออกไปสู่วิวัฏฏะมันเกิดอย่างไร เราเกิดมาเป็นโลก สิ่งที่มีพื้นฐานเป็นโลก สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากพื้นฐานนั้นมันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร มันก็เป็นโลกโดยธรรมชาติ แล้วสิ่งที่เป็นโลกโดยธรรมชาติมันก็ต้องเป็นอย่างนั้น เราต้องยอมรับความจริง ตามข้อเท็จจริงว่า สิ่งนี้ในปัจจุบันเป็นโลกก็คือโลก

โลกเพราะอะไร โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือเรา โลกก็คือผู้ที่มีอำนาจวาสนามาเกิด เป็นมนุษย์นี้ ในเมื่อเกิดเป็นมนุษย์นี้มันเป็นโลก ก็ต้องมีสติ เพื่อตอกย้ำ เพื่อแสวงหาสิ่งที่เป็นธรรม ถ้ามันใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา ตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของเรา

ในเมื่อเป็นองค์ศาสดาไซ้ใหม่ องค์ศาสดานี้ได้รื้อค้นทดสอบมาขนาดไหน ๖ ปี กับลัทธิต่างๆ แล้วในปัจจุบันของเรา เราตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ใจเราเป็นโลก แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมะสาธารณะ เหมือนเราหายใจนี้ ถ้าเราไม่หายใจเข้าไม่หายใจออก เราก็ตายไซ้ใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นครอบโลกธาตุอยู่ ๕,๐๐๐ปี ๕,๐๐๐ ปีเพราะอะไร พระอานนท์ถามว่า

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะหมดกาลหมดสมัยเมื่อไหร่”

“อานนท์! ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้พยากรณ์ไว้ว่า กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญขึ้นมาจากผู้ที่มีบุญกุศล ผู้มีบุญมาเกิด ผู้มีบุญมากันค้ำมาแสวงหา มีครูมีอาจารย์มาแสวงหา มากันค้ำในเรื่องของสังขาร ในเรื่องของอริยสัจ

ในเรื่องของการกระทำ มันก็มีผู้ชี้แนะใหม่ ศาสนายังมีอยู่อีก ๕,๐๐๐ ปี แต่ต่อไปศาสนาจะเสื่อม เสื่อมที่ไหน

ศาสนาจะหมดไป หมดไปจากความเข้าใจ หมดไปจากหัวใจของสัตว์โลก แต่ตัวศาสนา ตัวสังฆกรรมไม่เคยหมด หมดไปไม่ได้ ถ้าหมดไปพระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ อะไร สิ่งที่ยิ่งศักดิ์สิทธิ์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือค้นขึ้นมา พระศรีอริยเมตไตรยตรัสรู้ขึ้นมา หรืออนาคตวงศ์ มันก็อริยสังขันธ์นี้ ธรรมมันมีอยู่โดยดั้งเดิม สิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่มันจะเสื่อมไปจากที่เราไม่สนใจ เราไม่เชื่อ มันเป็นไปได้

ดูอย่างในปัจจุบันนี้ ขนาดที่ว่าถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ ครูบาอาจารย์ท่านมีประสบการณ์ของท่านมา แล้วชี้แนะมา เราจะเชื่อไหม พอเราเชื่อขึ้นมา แต่ทำไมเราทำไม่ได้อย่างที่ท่านว่าละ เราจะทำได้หรือไม่ได้ มันเป็นที่อำนาจวาสนาของเราหนึ่ง มันอยู่ที่ความจริงใจความตั้งใจของเราหนึ่ง แล้วถ้ามีความจริงใจความตั้งใจ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าไว้ เห็นไหม ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่กรรม ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้าเรามี ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีและมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ เราคอยกระทำของเรา ให้มันเป็นตามข้อเท็จจริง อย่าไปทีกักท้อ อย่าไปตีต่าง อย่าไปคิดว่ามันจะเป็นอย่างไร ถ้ามันจะเป็นนะ คุณ เวลาเราจุดไฟ ความร้อน ถ้าอุณหภูมิมันถึง น้ำมันต้องเดือดโดยธรรมชาติ มันเป็นธรรมชาติ มันเป็นสัจจะ มันเป็นข้อเท็จจริงที่มันต้องเป็นอย่างนั้นจริงๆ

แต่ขณะที่เราทำ เราประพฤติปฏิบัตินี้ มันเป็นหรือยังละ มันเป็นสมาธิหรือยัง มันปัญญาหรือยัง ถ้ามันเป็นสมาธิ มันปัญญาจริงๆ ขึ้นมา น้ำมันเดือดขึ้นมา เราจะปฏิเสธการเดือดของน้ำได้ไหม ในเมื่อเราตั้งน้ำอยู่บนไฟ แล้วไฟความร้อนของมันถึงที่สุดแล้วน้ำมันเดือด เราจะปฏิเสธการเดือดของน้ำได้หรือเปล่า มันปฏิเสธไม่ได้ใช่ไหม เพราะน้ำมันได้รับความร้อนนั้นจนถึงอุณหภูมิของมัน มันถึงจุดเดือด มันก็เดือดเป็นธรรมดา

สมาธิก็เหมือนกัน สมาธินี้ถ้าเราทำด้วยความเพียรของเรา ความเพียรคือตบะธรรม ถ้าตบะธรรมมันถึงจุดเดือดของมัน มันก็ต้องเป็นไปตามธรรมชาติของมัน พอถึงจุดเดือด น้ำมันเดือดขึ้นมาแล้ว เราจะเอาไปทำอาหารอะไร เราจะเอาน้ำร้อนมาดื่ม มากิน

เป็นน้ำร้อน เราจะกินกาแฟหรือเราจะทำอาหาร มันก็เป็นหน้าที่ของเรา ถ้าคนมันไม่เข้าใจ น้ำมันเดือดขึ้นมาแล้วก็ปล่อยให้มันเย็นไปเป็นน้ำธรรมดา

สมาธิมันเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าสมาธินี้เป็นความจริง เราจะเข้าใจในการกระทำใหม่ นี่ใจโลกียปัญญา ปัญญาที่มันเกิดจากโลก ไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจว่าอันไหนเป็นโลกียปัญญา อันไหนเป็นโลกุตตรปัญญา มันเป็นโลกียปัญญาทั้งหมด เพราะมันเกิดจากความคิดของเรา เราไปตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ว่าเป็นธรรมๆ มันก็เป็นโลกียปัญญาทั้งนั้น

มันเป็นปัญญาจากเรา แล้วมันมีความสดสังเวช มันมีธรรมะสังเวช ความสดสังเวชมันก็เป็นโลก พอมีธรรมะสังเวช มันก็สดใจเข้ามา มันสดใจเข้ามามันก็จะเอียดเข้ามา แล้วมีสติของเราเข้ามา มันสดเข้ามาเรื่อยๆ มันหดสั้นเข้ามา หดสั้นเข้ามา ความหดสั้นเข้ามา มันเป็นความคิดเรื่องโลกๆ มันหดสั้นเข้ามาโดยธรรมชาติ

กำหนดพุทโธก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติทุกแนวทาง จะเป็นฤทธิษีชีพร หรือเป็นพระเป็นเจ้าในพุทธศาสนา หรือในลัทธิใดก็แล้วแต่ การประพฤติปฏิบัติเหล่านั้น ผลของมันคือสมาธิทั้งหมด ผลของมันไม่มีหรอกที่จะเป็นวิปัสสนา ไม่มี มันไม่มีวิปัสสนาหรอก เพราะมันคิดมาจากโลก คิดมาจากเรา มันเกิดเป็นโลก

ใครบ้างไม่เป็นมนุษย์ แล้วคนเกิดเป็นมนุษย์มีกิเลสใหม่ ในเมื่อคนมีกิเลสนะ แล้วความคิดมันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร มันจะตรึกกรรมขนาดไหน มันก็เป็นกิเลส มันเป็นโลกียปัญญาทั้งหมด แต่ผลที่สุดของมัน มันหดสั้นเข้ามา ถ้ามีสติสัมปชัญญะ มีความเชื่อ มันจะหดสั้นเข้ามา แล้วมีสติ แล้วถ้ามันใช้ปัญญา ปัญญาเวลาหดสั้นเข้ามา เหมือนสัมผัสเปลือกส้ม

มันเป็นไปไม่ได้หรอก ที่ใครจะหยิบส้มแล้วไม่โดนเปลือกส้ม มันเป็นไปไม่ได้แล้วในความคิดของเรา ความคิดเป็นความคิดไม่ใช่จิต ในเมื่อจิตคือพลังงาน จิตคือตัวเกิดตัวตาย ปฏิสนธิจิตมันไม่ใช่ความคิดอย่างนี้ ความคิดนี้เขาเรียกขั้น ๕ ขั้น ๕ มันเป็นเปลือกส้ม เราเกิดเป็นมนุษย์แล้ว โดยสัญชาตญาณเราถึงมีความคิด เราถึงมีร่างกายกับจิตใจ มีธาตุ ๔ และขั้น ๕

ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ไม่ใช่ใจ แล้วตัวใจมันเกิดเป็นมนุษย์ เราคิดด้วยเปลือกส้ม ด้วยความคิด มันถึงเป็นโลกใจ แล้วถ้าเราไปเกิดเป็นเทวดาละ ไปเกิดเป็นเทวดาก็ไม่มีร่างกาย เขามีแต่หัวใจของเขา ไปเกิดบนพรหมละ พรหมมีขันธ์เดียวเลย มันเป็นผลของวิญญะ มันเป็นผลของการเกิด

เราเกิดเป็นมนุษย์มันเป็นโดยธรรมชาติ ธรรมชาติของคำว่าโลก คำว่าโลกเพราะอะไร เพราะมันมีเปลือกส้ม เปลือกส้มคือความคิด เราจะประพฤติปฏิบัติในลัทธิในศาสนาใดก็แล้วแต่ แม้แต่ในศาสนาพุทธของเราเอง การประพฤติปฏิบัติในแนวทางอะไรก็แล้วแต่ จะเป็นวิปัสสนาสายตรงหรือสายไม่ตรงก็แล้วแต่ มันเป็นสมณะทั้งหมด มันเป็นสมาธิทั้งหมด

ฉะนั้นความคิดนี่ก็เป็นโลก ไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจว่าฉันจะเป็นโลกียปัญญา หรือเป็นโลกุตตรปัญญา มันเป็นโลกียปัญญาล้วนๆ ทุกคนที่ประพฤติปฏิบัติ ทุกแนวทาง ทุกลัทธิ ทุกศาสนาเป็นโลกทั้งหมด แล้วผลของมันคือสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิแล้วมีสติมัน เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าไม่มีสติมันเป็นมิจจาสมาธิ มิจจาสมาธิเพราะทีกักเอาว่านี่คือพระอรหันต์

ในฤทธิชีไพรในลัทธิต่างๆ เขาบอกว่าเขานี้สิ้นกิเลส เขามีคุณธรรมเพราะเขา ทีกักกันเอาเอง เขาทีกักของเขาเอง แต่มันไม่เป็นความจริง ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ครูบาอาจารย์ของเรา ที่ประพฤติปฏิบัติมา ผู้รู้จริงจะฟังออก ผู้รู้จริงจะเข้าใจจริง เพราะผู้รู้จริงเห็นไหม คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีวิชา ๓ ผู้รู้จริงนี้มันต้องมีการกระทำ ในการกระทำของใจที่มันเป็นมรรคญาณ มันเป็นธรรมจักร มันมรรคสามัคคี มรรคญาณเข้าไปทำลายกิเลสอย่างไร เป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

ในเมื่อมันเป็นโลก เราไม่ต้องไปวิตกกังวลว่าจิตเราเป็นโลก ความคิดเราเป็นโลก ไม่ต้องไปตกใจ แต่เวลาพูดเป็นหลักการอย่างนี้ เพื่อให้มันเห็นว่าสิ่งนี้มันเป็นโลกียปัญญา ในเมื่อโลกียปัญญามันไม่ใช่เป็นปัญญาฆ่ากิเลส มันเป็นปัญญาที่ทำให้จิตมันสงบเข้ามา เป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา จะปฏิเสธสมาธิหรือไม่ปฏิเสธสมาธิมันก็คือสมาธิ จะบอกว่ามันเป็นมรรคผล เป็นนิพพาน จะเป็นอะไรก็แล้วแต่ นั่นเป็นการทีกัก นั่นเป็นความเห็นของกิเลส นั่นเป็นความเห็นของโลกซ้อนไป กิเลสซ้อนอีกชั้นหนึ่งว่าเราเป็นผู้มีมรรคมีผล เราเป็นผู้มีคุณธรรม ทั้งที่มันไม่เป็นความจริงเลย เพราะถ้ามันเป็นความ

จริง มันเป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะ มันเสื่อมลงมา จิตมันเสื่อม ถ้ามีกิเลสอยู่ เวลาจิตมันเสื่อมออกมา มันเป็นอารมณ์ปุชุนนี่แหละ มันเป็นอารมณ์ดิบๆ นี่แหละ มันเป็นไม้ดิบๆ ที่ไม่เคยสุกเลย ไม่เคยแห้ง ไม่สามารถที่จะเอาไปทำเป็นเชื้อเพลิง ไม่สามารถจะเอาไปทำประโยชน์ใดๆ ได้เลย

แต่ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ ตามแบบขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามศาสตร์ที่เป็นแบบอย่าง เห็นใหม่กำหนดอานาปานสติ จนจิตสงบเข้ามาเป็นสัมมาสมาธิ มีสติสัมปชัญญะ เข้าไปเห็นข้อมูลของใจ เข้าไปเห็นบุพเพนิวาสานุสติญาณ เห็นข้อมูลของใจที่มันเป็นไป มีสติสัมปชัญญะ มีสติเห็นใหม่ จะตามไปขนาดไหน ก็ไม่มีที่สิ้นสุด เกิดมาไม่มีที่สิ้นสุดเลย ตามไปแล้วมันได้ประโยชน์กับสิ่งใด เห็นใหม่นี้คือโลกียปัญญา ปัญญาของโลกๆ เพราะเป็นปัญญาที่เห็นข้อมูลของใจ ปัญญาที่เห็นการเกิดและการตาย ที่จิตมันเคยเกิดเคยตายมา จุตูปปาตญาณเห็นจิตที่ไปเกิดต่อไปๆ นี่ก็โลกัง โลกคือหมู่สัตว์ ก็จิตมันเกิดอยู่ในวัฏฏะมันก็เป็นโลก เป็นปัญญาเกิดจากโลก

อาสาวิภังขณญาณ นี่ไง โลกุตตรธรรม ปัจจุบันธรรมที่จิตมรรคยัสถ์ ที่เป็นกลางที่ละเอียดลึกซึ้งมาก แล้วพลิกฟ้าคว่ำดินเป็นพระอรหันต์มาเป็นศาสดาของเรา เป็นผู้สั่งสอนเรา ถ้าจิตมันเป็นโลก ขณะที่เราคิดอยู่นี้มันเป็นโลกเห็นใหม่ ถ้าเป็นโลก เราก็มีสติสัมปชัญญะไล่เข้าไป ไล่เข้าไปคือพยายามมีสติ แล้วพยายามขยันหมั่นเพียรเข้าไปแล้วมีครูมีอาจารย์คอยชี้แนะ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ เราก็ใคร่ครวญของเรา ใคร่ครวญของเราให้มันเป็นสัจจะความจริง เป็นข้อเท็จจริง สมาธิเป็นอย่างนี้ ความสงบเป็นอย่างนี้ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

เวลาเข้าฌานสมาบัติเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นฌานสมาบัติ ถ้ามันเข้ามันจะมีข้อเท็จจริงของมันอยู่ ข้อเท็จจริงของฌานสมาบัติ อารมณ์มันเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญาตนะฯ สมาบัติ ๘ เข้าออก เข้าออก มันมีกำลังของมัน มันจะออกไปมีฤทธิ์มีเดช มันก็ไปติดของมัน กรรมฐานเรา ครูบาอาจารย์ในสายพระป่าเรา จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับฌานสมาบัติ ส่วนใหญ่แล้วจะทำสัมมาสมาธิ

เพราะสัมมาสมาธิมันเป็นมรรค มันเป็นมรรคอยู่ในมรรค ๘ พอจิตมันสงบเป็นพื้นฐานเข้ามา แล้วออกสู่เห็นใหม่ สัมกับเปลือกส้ม ในเมื่อถ้าเป็นการกำหนดฌานสมาบัติเห็นใหม่ ฟังกสิณไฟ ฟังกสิณต่างๆ การฟัง คือ การฟังให้จิตมันอยู่ในที่เดียว

เห็นไหม เห็นกลิ่นแดง กลิ่นขาว กลิ่นน้ำ กลิ่นไฟ มันขยายส่วนแยกส่วนเห็นไหม มันก็เป็นเปลือกส้มอยู่วันยังค่ำ มันก็เป็นเปลือกส้มเพราะจิตมันเป็นโลกเห็นไหม

คำว่าเปลือกส้ม ในเมื่อมันเป็นโลก มันก็มีกำลังของมัน แล้วมันก็ตื่นเดินไปกับโลก มันก็หมุนไปกับโลก หมุนไปกับโลกหมายถึงว่ามันมือภิญญา รู้วาระจิต รู้เรื่องโลกๆ รู้เรื่องจิต แต่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิมันไม่ใช่เพ่ง การเพ่งอย่างเพ่งกลิ่น การเพ่งการดู กลิ่นไฟ กลิ่นเขียว กลิ่นแดง การเพ่งมันเป็นฌานสมาบัติ แต่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นการปกเปลือก

ปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้ปัญญาใคร่ครวญ การกำหนดพุทโธ หรือ การใช้วิธีต่างๆ ที่ว่าเป็นการกำหนดวิปัสสนาสายตรงโดยใช้ปัญญานั้น มันก็เป็นปัญญาโลกๆ คือโลกียปัญญานี้ไง โลกียปัญญา กำหนดนามรูป แล้วเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นการวิปัสสนา ไปทีกัทธาว่าเป็นวิปัสสนา แล้วก็ทีกัทธาว่ามีมรรคมีผล แต่ถ้ามีผู้รู้จริงมาบอกว่า มรรคผลนิพพานในปัจจุบันนี้มีอยู่ เพราะตัวเองไม่ใช่เป็นความจริง ก็ทีกัทธาว่าเป็นผล แต่เวลามีคนโต้แย้งก็ทีกัทธา กิ่งพุทธรกกาลไม่มีพระอรหันต์ ถ้าไม่มีพระอรหันต์ แล้วกาลิโกละเห็นไหม ธรรมไม่มีกาลไม่มีเวลา

เวลามันใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นการปกเปลือก ไม่ใช่การเพ่ง การเพ่งให้เปลือกส้มหลุดออกไป หรือเปลือกส้มถูกปกออกออกไปโดยการเพ่งนั้นไม่มี แต่ถ้าเป็นฌานสมาบัติ การนั่งฌานสมาบัติเช่นการเพ่งกลิ่น การเพ่งอย่างนั้นเป็นการเพ่งเพื่อให้จิตมันนิ่ง พอจิตมันนิ่งจิตมันมีกำลัง เพราะมันเป็นกลิ่น มันเป็นสิ่งที่ขยายส่วนแยกส่วน

แต่ส้มคือหัวใจ ส้มคือสังขาร ส้มคือสิ่งที่เราจะเข้าไปแสวงหามรรคญาณ เราจะเข้าไปแสวงหาอริยสัจ สัจจะความจริงในหัวใจของเรา ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม ปัญญาอบรมสมาธิหมายความว่า ปัญญาคือการใคร่ครวญความคิดที่ว่าเป็นโลกียปัญญา ความคิดจากโลก ความคิดของโลกียปัญญานี้มันคิดไปโดยสามัญสำนึกโดยสัญชาตญาณ คนเราทุกข์เพราะคิด มันก็มีความคิดเป็นธรรมดา

ในเมื่อมีความคิดเป็นธรรมดา พอความคิดมันเกิดขึ้นมาเราก็มีสติยับยั้งไว้ สติตามความคิดไป เห็นคุณเห็นโทษของมัน ความคิดที่เราคิด เช่น เราคิดเรื่องการทำงาน แล้วสิ่งที่มันคิดไม่ออก เหมือนเด็กนักเรียน คิดเรื่องต่างๆแล้วคิดไม่ออก แล้วเรามาใช้ปัญญา

อบรมสมาธิใคร่ครวญมัน มันคิดจนมันปล่อยวางเข้ามา แล้วมันคิดออก มันเห็นคุณและเห็นโทษในการกระทำ

สิ่งที่เห็นในการกระทำคือ เห็นคุณและโทษ คือสิ่งที่เป็นความคิดปกปิดใจไว้ ความคิดที่มันเป็นโทษ ความคิดที่เป็นกิเลส มันปกปิดใจไว้ว่าเป็นความคิด มันเข้าใจว่าความคิดเป็นใจใจ เวลามันปล่อยออกเห็นใหม่ “เอ๊ะ ความคิดก็ไม่ใช่เรา” มันก็หยุดได้ มันก็อยู่ในอำนาจของเรา เราก็ควบคุมได้ มันคิดโดยสัญญา สัญญาที่มันคุมไว้ สัญญาคือข้อมูล สังขารมันปรุงมันแต่ง มันเห็น มันก็ปล่อยออก ปล่อยออก

มันแยกส่วนออก จนเห็นเป็นข้อเท็จจริง มันเห็นโทษของมัน มันก็ปล่อยเข้ามา ปล่อยเข้ามา นี่ไง สัมกับเปลือกส้ม ความคิดโดยธรรมชาติ ในการกระทำทั้งหมด ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่คิดกันอยู่นี้เป็นโลกียปัญญาทั้งหมด แต่โลกียปัญญาโดยสังขารเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันจะลอกเปลือกโลกออกใจ ถ้าลอกเปลือกโลกออกไป มันก็จะเป็นธรรม ธรรมคือเป็นสัมมาสมาธิ คือสังขาร

พอเป็นธรรมปั๊บ มันได้ลอกเปลือก ถ้ามันมีเปลือกอยู่มันก็คือเรา มีเปลือกอยู่ก็มีตัณหา มีเปลือกอยู่ก็มีตัวตน แต่เวลาเป็นสมาธิขึ้นมา ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ สมาธินี้ว่าง มีสติรู้ ถ้าเป็นอัปปนาสมาธิมันจะสักแต่ว่ารู้ ความว่างอย่างนี้ มันเป็นพื้นฐานที่เราจะออกเป็นโลกุตตรปัญญา เพราะเนื้อส้มนี้มันเป็นวัตถุที่ไม่มีชีวิต แต่ความคิดคือเปลือก มันเป็นเปลือกของใจ

ตัวใจนี่คือธาตุรู้ พุทฺธะ สสารที่มีชีวิต ธาตุรู้เป็นสสารที่มีชีวิตที่มีสันตติ ที่มันมหัศจรรย์ ที่ไม่เคยตาย เวลาเราใช้ปัญญาเข้ามาโดยโลกียปัญญา ไม่ต้องไปปฏิเสธ ไม่ต้องไปกลัวว่าเป็นโลกียปัญญา ไม่ต้องไปคิดว่าเราจะผ่านพ้นโลกียปัญญาไปได้อย่างไร ขบวนการของมันโดยข้อเท็จจริงนั้น จะต้องไม่ทักท้อ ไม่กลัวร้าย ไม่คาดหมาย ให้มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา พอมันปล่อยวางเข้ามา มันถึงตัวใจ ตัวใจคือตัวธาตุรู้ ตัวใจคือสัมมาสมาธิ

แล้วสัมมาสมาธินี้มันจะคิดออกไป ระหว่างเนื้อส้มที่มีชีวิต มันกระทบกับเปลือกส้ม กระทบกับความคิด จากพลังงานคือสัมมาสมาธิ มันกระทบกับความคิด ถ้ามันจับได้ เพราะตัวจิตมันเป็นสัมมาสมาธิ มันมีสติสัมปชัญญะพร้อม เวลามันออกไปรับรู้

เขาเรียกว่าเสวยอารมณ์ พอเสวยอารมณ์ เนื้อสัมผัสกับเปลือกสัมผัสกระทบกัน พอมันจับเปลือกสัมผัสได้

เปลือกสัมผัสคืออะไร เปลือกสัมผัสคือความคิดโดยสามัญสำนึกของมนุษย์ ความคิดที่มันเกิดขึ้นกับเรา เราก็จับต้องได้ พอเราจับต้องได้เห็นไหม ความรู้สึกเป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ไง วิปัสสนาเกิดตรงนี้ ถ้าวิปัสสนาเกิดขึ้นมา อันนี้ถึงจัดว่าเป็นวิปัสสนา ถึงจัดว่าเป็นโลกุตตรธรรม ถึงจะเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่เราใคร่ครวญ ที่เรารับรู้ เขาบอกว่า ในการสงคราม ถ้ารู้เขารู้เรา รบร้อยหนก็ชนะร้อยหน รู้เขารู้เรานั้นก็รู้เรื่องโลกๆ รู้เรื่องเขาเรื่องเรานั้นคือรู้เรื่องข้อมูล

แต่ไอ้รู้เรา รู้สังขาร มันโง่ มันไม่เข้าใจ แล้วก็ทีกทักเอาร้อยแปดพันเก้า มันไม่ได้ประโยชน์กับสิ่งใดๆ เลย แต่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาเห็นไหม เวลาประพาศติปฏิบัติเข้ามา ตัวจิตมันสงบเข้ามา มันหดสั้นเข้ามา จนเป็นพื้นฐานของมันเอง แล้วมันออกรับรู้ นี่ไง สิ่งที่กระทบนี้ โลกุตตรปัญญามันจับแล้วมันเห็น มันสะท้อนนะ มันเป็นสิ่งที่มีศรัทธา สิ่งทีลึกลับ มันทวนกระแส โลกุตตรปัญญา การวิปัสสนามันเกิดอย่างนี้

มันไม่ใช่ไปดูว่าเกิดดับเกิดดับจากโลก ดุติ นามรูป มันเกิดดับ เกิดดับอย่างนั้น จะดูเข้าไปเท่าไรก็เกิดดับเท่านั้น มันก็เกิดดับ มันเป็นเรื่องโลกใจ มันเห็นความเห็นของเปลือก ความเห็นของพลังงาน พลังงานโลกียปัญญา แล้วมันมีเหตุมีผลกับสิ่งใด มันเป็นเรื่องที่เป็นสังขารใหม่ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง พอพูดออกไป พูดถึงสภาวะธรรมที่เห็นความคิด เกิดดับ เกิดดับ เราก็ไปทิ้งกันนะ เราก็ไปแปลกใจกัน เพราะอะไร เพราะมันไม่มีคนรู้จริง

ถ้ามีคนรู้จริง สิ่งนั้นมันเกิดประโยชน์อะไร มันวางใจใหม่ มันสบายใจใหม่ ทีกทักเอาว่าได้ขั้นไหนล่ะ จะเอาขั้นไหน ให้คะแนนตัวเองสิ จะถึงกับสิ้นกิเลสก็ได้ แล้วมันสิ้นใจจริงไหม เพราะตัวเองให้คะแนนตัวเอง มันจะเป็นไปได้อย่างไร นักกีฬาที่ไหนบ้างที่กรรมการเขาไม่ให้คะแนน แล้วตัวเองให้คะแนนตัวเอง กิเลสมันให้คะแนนความเห็นของเรานั้นให้คะแนน มันเป็นเรื่องของโลกใจใหม่ แต่ถ้าเป็นสัจจะจริง สังขารนั้นใครให้คะแนน กรรมการให้ไม่ได้ ทุกคนไม่มีสิทธิ์ให้

มันเป็นตามข้อเท็จจริง เป็นสังขธรรม จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ จิตนี้กลั่นออกมาจากความจริง จะเป็นพระโสดาบันด้วยวิธีการใด ถ้าปัญญาอบรมสมาธิจะเป็นปัญญาวิมุตติ ถ้าสมาธิอบรมปัญญาจะเป็นเจโตวิมุตติ จะเป็นวิธีการอะไรก็แล้วแต่สังขธรรมมันกลั่นออกมาจากอริยสัจ ถ้ามันกลั่นออกมาจากอริยสัจ มันเป็นอกุปปธรรม มันจะไม่มีการแปรสภาพ มันจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ อีกทั้งสิ้นเลย มันจะคงที่ของมัน คงที่แบบธรรม

แล้วมันจะเจริญเติบโตขึ้นไปจากโสดาบันเป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป แต่วิธีการนั้นมันจะละเอียดเข้าไปเป็นชั้นๆ แม้แต่การเริ่มต้นจากโลกียะกับโลกุตระ เราก็ยังเถียงกันปากเปียกปากแฉะ แล้วเราเองก็ทำให้เราเองมีความลังเลสงสัย ว่าประพฤติกฎปฏิบัติไปแล้ว อะไรจะผิด อะไรจะถูกละ ไม่ต้องไปคาดไปหมายว่าสิ่งใดจะผิดจะถูก เพราะถ้าเรายังไปคาดหมายขนาดไหน เห็นไหม ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่มีสิทธิ์คาดหมาย

สิทธิของเราคือความเพียรชอบ สิทธิของเราคือเราตั้งสติสัมปชัญญะ แล้วไตร่ตรองด้วยปัญญาของเราเข้าไป ต่อสู้เข้าไป มันเป็นธรรมชาติของโลภณะ ธรรมะเหนือโลกเหนือการคาดหมาย ถ้าเราคาดหมาย คุณิ เวลาพูดถึงนรกสวรรค์ ทุกคนคาดหมายได้ทุกคนเข้าใจได้ เพราะจิตดวงนี้ มันเคยเกิดเคยตายในวัฏฏะ จิตนี้มันไม่เคยเข้าไปในแดนของโสดาบัน ในแดนของถึงที่สุดแห่งทุกข์ จิตนี้ไม่เคยเข้าไป จิตนี้ถึงคาดหมายไม่ได้

“นี่สุญญาตา นิพพานเป็นสุญญาตา” แล้วก็ว่างๆ กันอยู่ พยายามทำให้ตัวเองสูญไป มันจะสูญไปไหน มันสูญจากบุญจากกรรมดี จากคุณงามความดี เพราะอะไร เพราะจะทำให้สูญนี้ มันจะสูญไปได้อย่างไร ทำดีก็ต้องได้ดี ทำชั่วก็ต้องได้ชั่ว ยิ่งประพฤติกฎปฏิบัติมันยิ่งมีคุณงามความดีขึ้นมา แล้วจะปฏิเสธมันได้อย่างไร เอาดีเป็นทางออก เอาดีเป็นทางก้าวเดินใช่ไหม ทุกข์ควรกำหนด สุขมันควรกำหนดไหม สุขมันเกิดขึ้นมาก็อยู่กับมัน มีสติสัมปชัญญะเห็นไหม

เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาเข้าไป พอมันปล่อยางเข้ามา มันว่างเข้ามา มันปล่อยางมาก็พุทโธไว้สิ เพราะอะไร เพราะมันต้องมีจิตยื่น จิตมันต้องละเอียดเข้าไป แล้วหมั่นทำ หมั่นทำเข้าไปบ่อยครั้งเข้า ถึงที่สุดมันต้องจับต้องได้ เพราะของมันมีอยู่ สัมกับเปลือกสัมผัส มันมีเปลือกโดยธรรมชาติของมัน แล้วเปลือกสัมผัสกับสัมผัสนั้นไม่ต้อง

ไปหาที่ไหน ไม่ต้องไปสวนส้มไร่ส้มนะ มันอยู่ที่กลางหัวใจนี้ ส้มของเราไม่มีบุคไม่มี
 เน่า

ส้มนี้ ถ้าไม่เก็บไว้ในตู้เย็น มันก็เน่าก็บูคของมัน มันก็เสียหายของมัน แต่ไอ้หัวใจ
 มันไม่เคยตาย ไอ้ส้มดวงนี้ ไอ้หัวใจดวงนี้ มันไม่มีบุบสลาย มันมาเกิดตายเกิดตาย
 ตลอดไป ไม่มีบุบสลายนะ มันมีเวรมีกรรม มันจะเกิดตายโดยธรรมชาติของมันอย่างนั้น
 แล้วมันอยู่ที่นี้ ส้มกับเปลือกส้มหาเอาที่นี้ ถึงที่สุดแล้ว คุณสิ ไข่มุกในงาน ไข่มุกคือไข่มุก
 งานก็คืองาน จิตที่มันพ้นไปแล้ว จิตก็คือจิต กิเลสก็คือกิเลส มันไม่ใช่อันเดียวกันหรอก

แต่ขณะที่มันเป็นอันเดียวกัน สิ่งที่เป็นอันเดียวกัน มันก็ทำให้ยิ่งลงเลงสย แล้ว
 ประพฤติปฏิบัติไป ก็ไปกล่าวดู ไปทีกักนะ พอมันปล่อยวางเข้ามาขนาดไหน
 มันมหัศจรรย์จริงๆ คนที่ปฏิบัติมามันจะรู้ รู้ว่าเราล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน แม้แต่
 การทำความสงบของใจ มันจะสงบได้ขนาดไหน เวลามันสงบขึ้นมา แล้วเวลามันเสื่อม
 ไป สมามันเสื่อม จะทุกข์ยากมาก

ในการปฏิบัติแบบไม่ดิ้นๆ นี้จะทุกข์ยากมาก ทุกข์ยากเพราะเป็นงานที่จะพ้นไป
 จากกิเลส เราจะต้องสั่งสม ถึงมันจะทุกข์จะยาก เราต้องมีสติ ต้องให้กำลังใจตัวเอง
 องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นถึงกษัตริย์ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังทิ้ง
 มาหมดเลย แล้วเราจะทำอะไรจึงจะได้สถานะอย่างนั้น แต่สถานะของหัวใจนั้นมีคุณค่า
 เท่ากัน นี่คือสาวก สาวกะ

เราเป็นสาวก สาวกะ ผู้ได้ยินได้ฟัง แล้วได้ยินได้ฟังธรรมวินัยขององค์กรสมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมีแก้ไขใหม่ มีความมูมานะขนาดไหน มีความจงใจขนาดไหน
 ความจงใจความตั้งใจนี้เป็นความเพียรชอบ ถ้าสักแต่ว่าทำ อยากได้ธรรมขององค์กรสมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินไปก็ไม่มีสติ เดินไปเรื่อยๆ คิดไปโน่น คิดไปนี่ ใช้ชีวิตหมดไป
 วันๆ หนึ่ง ในการกระทำนะ อย่าประมาท อย่าประมาทกับชีวิตนะ

เข้าออกบิณฑบาต รับประทานอาหารแล้วต้องใคร่ครวญตลอดเวลา ชีวิตนี้มันสั้นไปทุก
 วันๆ วันคืนล่วงไปๆ ย้อนกลับไปปีที่แล้ว ย้อนไปสิ ชีวิตเราเป็นอย่างนี้ใหม่ ร่างกายเรา
 เป็นอย่างนี้ใหม่ นี่มันก็เสื่อมชราคร่ำคร่ามาตลอดแล้วนะ เมื่อก่อนเดินจงกรมได้ทั้งวันทั้ง

คืน เดียวนี้เดินจงกรมได้ก็ชั่วโมง แล้วนั่งสมาธิได้เท่าไร? มันเสื่อมสภาพไปตลอดเวลา ไขข้อก็เสื่อม ทุกอย่างก็เสื่อม

แล้วความเสื่อมอย่างนี้ หัวใจก็เสื่อม กำลังใจก็เสื่อม แล้วเราจะเอาอะไรไปสู้กับมัน ถ้าจะสู้กับมันเห็นไหม หมู่คณะของเราจะส่งเสริมกัน สักปายะ สิ่งที่เป็นสักปายะ นี้จะดูแลกัน ให้โอกาสกัน ใครเร่งความเพียรได้เท่าไร ก็เอาเท่านั้นเลย โอกาสของเรามีแล้วนะ ยังมีลมหายใจอยู่ ยังมีเข้ามียอกอยู่ มีครูบาอาจารย์อยู่ สังคมยังร่มเย็นเป็นสุข ประเทศชาติยังไม่มีศึกไม่มีภัยเข้ามาทำให้ไม่มีโอกาส

ถ้าประเทศชาติทุกข์ยาก ถ้าสงครามโลกเกิดขึ้นมา มันจะมานั่งภาวนากันอยู่ได้ไหม อย่างนี้แล้วทำไมเราไม่คิดอย่างนี้ขึ้นมาเพื่อให้มีกำลังใจ แล้วมันจะเจริญนะ ใจมันจะดีขึ้น ดีขึ้นเพราะอะไร ดีขึ้นเพราะการกระทำ ดีขึ้นเพราะมีจิต ดีขึ้นเพราะมีการรักษาธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเรารักษาสิ่งนี้ดี แล้วเราจะไปกลัวอะไรว่าสมาธิจะไม่เกิดกับเรา ไปกลัวอะไรว่าปัญญาจะไม่เกิดกับเรา

สิ่งที่มันไม่เกิด ไม่เกิดเพราะกิเลสมันต่อต้าน ไม่เกิดเพราะมันเป็นโลก เห็นไหมเราก็เป็นโลก ถ้ามันเป็นโลกเราก็ทำให้มันเป็นธรรม ถ้าเป็นโลกมันก็ออกฟุ้งซ่าน เป็นโลกมันก็เป็นโลก เป็นโลกก็เป็นเรา คุณสิ เวลาจิตสงบเข้ามาแล้ว ไข้ปัญญานาคนาไหน ปัญญาถ้ามีสมาธิรองรับ มันจะเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญามันใคร่ครวญไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้าใคร่ครวญไป ปัญญามันก้าวเดินไป

การก้าวเดินของปัญญานะ ถ้าเป็นกาย มันพิจารณากาย มันแยกแยะ ถ้าพิจารณากายโดยปัญญาเห็นไหม เปรียบเทียบว่า กายมันมีสภาวะของกายเป็นอย่างไร ถ้าปัญญามันมีสมาธิอยู่มันจะปล่อย มันปล่อยเลย ถ้าพูดถึงไข้ปัญญาในกายมันจะปล่อย พอปล่อยเข้ามา ปล่อยเข้ามา ก็ว่าง สบายมาก นั่นคือสมาธิดี มีกำลัง ถ้าไม่มีกำลังนะมันไม่ปล่อย มันยื้อกันอยู่

ถ้าเป็นการพิจารณาโดยเจโตวิมุตติ เห็นกายแล้วรำพึงให้มันแยกส่วนขยายส่วน เห็นกายแล้วขยายส่วน วิภาคะ ขยายส่วนออกไป ถ้ามันเป็นสังขารมันจะเร็วมาก ปัจจุบันธรรม กำลังของสมาธิมันจะขยายส่วนเลย คุณสิ เวลานั่งสมาธิ เวลาที่มันพองขึ้นมา เหมือนนั่งอยู่บนโลกเลย โลกมันเล็กเท่าปลายเข็ม เรานั่งค่อมมันอยู่เลย เวลานั่ง

สมาธิไป ร่างกายผิวหนังมันเหมือนกับเป็นถุงพลาสติก ไม่มีสิ่งใดๆ เลย มันว่าง แแค่ความว่างมันก็มีห้ศจรย์แล้ว แล้วเวลาวิภาคะ ให้มันขยายส่วนแยกส่วน มันเห็นสภาวะแบบนั้นปัญญามันก็เกิด ปัญญามันเกิดเพราะมันรู้มันเห็น

ถ้ามันรู้มันเห็น มันจะถอนอุปาทาน เพราะความเห็นผิดในสัคกายทิฏฐิ ความเห็นผิดในกาย ความเห็นผิดนั้นใจมันเห็นผิด ธรรมะของพระพุทธเจ้าถูก เวลาปากพูดหรือสัจญานัน้ถูก แต่เปลือกสั้มมันจะพูดว่าถูกนะ เปลือกสั้มมันเป็นข้อมูลใจ รูป เวทนา สัจญา สังขาร วิญญาน สังขารนี้เปลือกสั้มนี้มันสื่อความหมายกันได้ คนเกิดมาก็ต้องตายหมด แต่ไอ้ตัวจิต ตัวเนื้อสั้ม มันไม่ยอมรับหรืออุปาทานมันไม่ยอมรับหรือ

เวลาจิตมันสงบเข้าไปถึงตัวอุปาทาน แล้วมันใคร่ครวญ มันเห็นของมันเอง มันเป็นปัญญาอีกชั้นหนึ่งเห็นใหม่ ปัญญาจากความคิดกับปัญญาจากใจ ปัญญาจากตัวเนื้อสั้ม เพราะอุปาทานมันอยู่ที่ตัวเนื้อสั้ม เวลามันถอนมันถอนกันที่เนื้อสั้ม ถอนผลั้วะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ เปลือกสั้มเห็นใหม่ ความคิด ชั้น ๕ รูป เวทนา สัจญา สังขาร วิญญาน ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕

ตัวชั้น ๕ เป็นตัวเปลือก เปลือกไม่ใช่ใจ ใจไม่ใช่เปลือก เปลือกกับใจมันแยกออกจากกัน แต่เปลือกสั้มกับสั้มที่มันอยู่ด้วยกัน เพราะอะไร เพราะสังโยชน์มันรัดไว้ สังโยชน์ก็คือสัคกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สั้มกับเปลือกสั้มมันแยกออกจากกันไม่ได้หรือ มันเป็นธรรมชาติของมัน เป็นสัจจาทญาณ เป็นสัจจะความจริง แต่ขณะที่ใช้ปัญญาใคร่ครวญเข้ามา สังโยชน์ที่มันรัดไว้ เปลือกสั้มกับสั้มก็แยกออกไป เนื้อสั้มกับเปลือกสั้มขาดออกไปจากกัน โดยข้อเท็จจริงเลย แล้วก็สมานเป็นเหมือนเดิม อยู่อย่างเดิมเป็นธรรมชาติ เห็นใหม่ แต่มันขาดแล้ว ขาดจากสังโยชน์ สังโยชน์นี้มันไม่มี ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ เปลือกสั้มกับสั้มไม่ใช่อันเดียวกัน อย่างไรก็ตามจะไม่ใช่อันเดียวกันละ ถ้ามันเห็นจริง รู้จริง มันจะเห็นจริงๆ อย่างนั้นด้วยปัญญา ปัญญาที่ใคร่ครวญใน กาย เวทนา จิต ธรรม

ถ้ามีสมาธิเป็นปัญญาใคร่ครวญ มันจะใคร่ครวญของมันขึ้นไป กาย เวทนา เวทนากาย เวทนาจิต ถ้าเวทนาของกาย เจ็บไข้ได้ป่วยนี้คือเวทนาของกาย แล้วเวทนาของใจละ เวทนาของใจ ไม่มีใครเขาทำอะไรเราเลย นั่งเฉยๆ ก็คิดเหยียบย่ำตัวเอง คิดน้อยเนื้อ

ตำใจเห็นใหม่ คิดแล้วเศร้าสร้อยหองยเหงา นี่ไง นี่เวทนาของใจ คิดพิจารณาของมัน มันจะเห็นกันไปหมด แล้วมันปล่อยได้ เวลาปล่อยนั้น จะปล่อยที่กายก็ได้ ปล่อยที่เวทนามีได้ ปล่อยที่จิตก็ได้ ปล่อยที่ธรรมก็ได้

การปล่อยมันต้องใช้ปัญญาทั้งหมด ปัญญาอย่างนี้คือ โลกุตตรปัญญา มันถึงต้องมีสมาธิเป็นตัวหนุนใจ มันถึงเป็นศีล สมาธิ ปัญญาไง แล้วสมาธิก็อย่าไปทีกักทักว่าเป็นสมาธิ หรือไม่สมาธิ ถ้าเป็นสมาธิ แรงอัดของสมาธิ แรงอัดของอากาศที่เราอัดเข้ามา มันต้องมีกำลังของมันทั้งนั้น ออกซิเจนถ้าเราอัดไว้จะเป็นประโยชน์เห็นไหม คุณสิ จรวดนี้ไปอวกาศมันไปจากอะไร ออกซิเจนเหลวมันอัดเข้าไป พลังงานมันถึงขับเคลื่อนออกไปได้

จิตที่เป็นสมาธิขึ้นมา เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา มันเกิดจากสมาธิอย่างนี้ มันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมา มันถึงเป็นโลกุตตรปัญญา มันเป็นโลกุตตรปัญญาเพราะเราทำของเรา มันไม่เกิดมาจากใคร ไม่ได้เกิดมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทานให้ ไม่เกิดจากใครจะประทานให้เราได้ทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วเราเป็นคนที่ยังมีลมหายใจอยู่ เรายังมีชีวิตอยู่ อย่านำชีวิตนี้มันหมดไป

ถ้าชีวิตหมดไป ด้วยบุญด้วยกรรมที่เราได้สร้างบุญกันมาเยอะ ถ้าชีวิตหมดไป เราไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ก็ไปนอนสบาย กินอาหารทิพย์อยู่นั่น กว่าจะหมดจะตายจากเทวดา จะตายจากพรหม ไม่ตายก็ไม่ได้ วัฏวน ไปเกิดเป็นเทวดาก็มีอายุขัย ไปเกิดเป็นพรหม จะเกิดเป็นอะไรก็อายุขัยทั้งหมด แล้วพอหมดอายุขัยแล้วจะไปไหน นี่ไง จิตมันเวียนไปในวัฏฏะเห็นไหม มันตายจากมนุษย์ ถ้ามันมีสถานะ มันจะไปเกิดเป็นอะไร แล้วมันก็ต้องตายจากสถานะที่ไปเกิดนั้นอีก มันก็เวียนกลับมาอีก มันจะเวียนตายเวียนเกิดกันอยู่อย่างนี้

ถึงบอกว่า ถ้าเราเห็นสภาวะแบบนั้น เราถึงต้องพยายามของเรา เราจะไม่ปล่อยเวลาให้มันล่องไป เราสร้างบุญแล้วคิดว่าเราได้บุญ ได้บุญนั้นมันก็ยังเวียนตายเวียนเกิด แต่ถ้าเป็นอริยสัจ อริยทรัพย์ มันถึงได้ในปัจจุบันนี้ มันเห็นคุณเห็นโทษนะ แล้วมันจะมองมา ครูบาอาจารย์ก็มองพวกเรา ท่านสงสาร สังเวชนะ เพราะอะไรรู้ไหม

เพราะมันเกิดมาด้วยกันไง เขาก็ชีวิตหนึ่ง เราก็คือชีวิตหนึ่ง เราก็เคยทุกข์มาอย่างนี้ เขาก็ทุกข์อย่างนี้ แล้วครูบาอาจารย์ ดูอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ เกิดมาเป็น เจ้าชายสิทธัตถะ เวลาจะออกบวชนั้น ทุกข์ขนาดไหน สามฌรราหุลเกิดแล้วนะ คนไม่รักภรรยา ไม่รักบุตรมันเป็นไปได้อย่างไร แล้วต้องทิ้งภรรยา ทิ้งบุตรออกมาเพื่อออกไป ผจญกับกิเลส มันจะทุกข์ยากขนาดไหน ตอนที่ออกมามันทุกข์นะ มันเจ็บแสบหัวใจนะ

แต่เวลาพ้นจากทุกข์ไปแล้วเห็นใหม่ มาต่อสู้กับกิเลส ต่อสู้กับทุกข์ อย่าง คั่นคว่ำ มาจนเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดา แล้วกลับไปเอานะ ไปโปรดพระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระอรหันต์ ไปเอาสามฌรราหุลเป็นพระอรหันต์ เอานางพิมพามา เป็นพระอรหันต์หมดเลย ลีนจากกิเลสทั้งหมดเลย สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระศาสดา เป็นผู้รู้คือคน เป็นคนคั่นคว่ำมา แล้วเอาธรรมวินัยนี้มาฝากฝัง มาอธิบาย มาทำความเข้าใจ ให้เราพยายามคั่นคว่ำของเราขึ้นมา

แล้วเรานี้เป็นศากยบุตรพุทธชินนรต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนา มาก ปรารถนาจะรู้สัตว์ขนสัตว์ ปรารถนาจะยกพวกเราให้พ้นจากทุกข์ไป แล้วเรามา นอนใจกันอยู่ทำไม เรามาบวชเป็นพระเป็นเจ้ากัน เราออกประพฤติปฏิบัติ แล้วมานอน ใจได้อย่างไร เราจะมานอนใจอยู่ใช่ไหม เราจะไมยอมเอาสิ่งที่ปีกเสียบหัวใจเรออกหรือ สิ่งที่ปีกเสียบในหัวใจนี้ แล้วใครจะเป็นคนเอาออกให้ ถ้าเราไม่เอาออกของเราเอง

เราก็ต้องเอาออกของเราเอง ด้วยสติ ด้วยปัญญาของเรา จิตแก้จิต ไม่มีสิ่งใดแก้ได้ สิ่งที่มีมันฝังอยู่กับใจ เราก็ต้องเอาปัญญาของใจดึงมันออกมา ถ้าจะดึงมันออกมา ก็ต้องทำ ความสงบของใจเข้ามา ให้มันเห็นตัวของมัน ให้มันมีความสามารถ มีสติจับ แล้วจับหาคันศร แล้วใช้ปัญญาเลาะมัน ปัญญาเลาะมันแล้วดึงมันออกมา ดึงอุปาทาน ออกมา ชักมันออกมา สิ่งที่ดึงมันออกมา ดึงมันออกมาด้วยปัญญาญาณ ดึงออกมา จะเห็น ได้ชัดเจน

ในการประพฤติปฏิบัติมันจะเห็นชัดเจนมาก มันกักไม่"ได้ คำว่ากักมันไม่มี เหตุไม่มีผล ถึงอธิบายเหตุผลออกมาให้มันถูกต้องไม่ได้ ถ้าอธิบายเหตุผลให้ถูกต้อง ไม่ได้ มันจะเป็นสังขธรรมไปได้อย่างไร ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เวลาพระอัสสชิเทศนา ว่าการกับพระสารีบุตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้กลับไปอยู่ที่นั่น ฟังแล้วพระสารีบุตรใช้ปัญญา
ไล่ตามเข้าไป เหตุอยู่ที่ไหน เหตุในการกระทำมันอยู่ที่ไหน

ถ้ามีเหตุในการกระทำ ผลของมันคือสุญญตา สุญญตานั้นใครๆ ก็พูดได้ ความ
ว่าง ความว่าง เด็กมันก็พูดได้ แล้วมันว่างจริงไหมละ ว่างของเด็ก มันก็นั่งสร้างอารมณ์
มันก็ว่าง ไอ้เรานี้ตริกขึ้นมา มันทีกักกว่าว่าง มันก็ว่าง ธรรมะทีกักกณะ มันทำลายเรา
ทำลายโอกาสของเรา

จิตนั้นถ้ามันมีกำลังขึ้นมา มันจะมีปัญญาของมัน มันกำลังก้าวเดินของมัน อย่าไป
ทีกัก ปล่อยให้มันเป็นสังขารม หน้าที่ของเราคือขยันหมั่นเพียร ถ้าสติมันจับได้ จับกาย
จับเวทนา จับจิต จับธรรม จับได้แล้วใคร่ครวญมัน ใคร่ครวญซ้ำแล้วซ้ำเล่า อย่าทีกัก
แล้วคาดหมายให้มันเป็นไปอย่างนั้น มันน่าเสียดายนะ คูลี คุณักกีฬา ที่เขาแข่งอยู่ใน
สนาม ถ้าเขาไปทีกักเอาว่าเขาชนะแล้ว แล้วเขาก็เล่นตามสบายนะ เดี่ยวคู่แข่งเขาก็ต้อง
ทำคะแนนมาเสมอ แล้วเอาชนะไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรายังไปทีกักอยู่ ว่าใจเราเป็นมรรคเป็นผล แล้วถ้าจิตเรายัง
คืออยู่ คืออยู่หมายถึงว่าการแข่งขันกีฬา มันยังไม่สิ้นสุดเวลา เรายังมีโอกาสอยู่ แต่ถ้ามัน
สิ้นสุดเวลา หมายถึงหมดชีวิตไป สิ้นสุดเวลาหมายถึงจิตมันเสื่อมลงมา พักครึ่งจิตมัน
เสื่อมลงมา แล้วเราจะต้องทำให้จิตขึ้นไปให้มีฐานของมัน ต้องมีสมณะ มีฐานที่ควรแก่
การงาน ต้องมีสมาธิที่จะทำให้มันเกิดโลกุตตรปัญญา

ถ้าไม่มีสมาธิมันจะเป็นโลกียปัญญา สิ่งที่เป็นโลกียปัญญามันเกิดขึ้นมา เราไม่
ต้องไปปฏิบัติมัน มันเป็นโดยธรรมชาติ มันเป็นตามข้อเท็จจริง เราถึงบริหารมันเอง
บริหารว่า สิ่งที่เป็นโลกียปัญญาคือทำให้จิตสงบเข้ามา พอถ้ามันออกวิปัสสนาคือ
โลกุตตรปัญญา เราจะเป็นคนบริหารเองว่า เป็นโลกียปัญญาหรือเป็นโลกุตตรปัญญา
จิตที่เป็นสมาธิ คนที่ภาวนาเป็นจะรู้เอง คำว่าโลกียปัญญาหมายถึงว่าเวลามันต่อสู้กับ
กิเลสไป แล้วมันต่อสู้ไปไม่ได้

จิตกับสมาธิมันเสื่อม มันต่อสู้ไปไม่ได้คือว่ามันพิจารณาไปแล้วจากอุคคหนิमित
เป็นวิภาคะไม่ได้ เพราะกำลังไม่พอ รู้เลยว่าสมาธิมันเสื่อม สมาธิอ่อนแอลง ถ้าใช้ปัญญา
นะ ปัญญาใคร่ครวญในกาย ถ้ามันใคร่ครวญไปแล้ว มันปล่อยวาง นั่นคือสมาธิมันพอ

แต่ถ้ามันใคร่ครวญไปแล้ว ปัญญามันไปไม่ได้ มันใคร่ครวญไปแล้วมันยึดกันอยู่ ก็คือมันไปไม่ได้ นั่นคือสมาธิไม่พอ ถ้าไม่พอแล้วมันคิดต่อไปก็เป็นโลกียปัญญา

แต่ถ้ากลับมาทำสมาธิ กลับมาทำความสงบของใจ สร้างฐานขึ้นมา แล้วพอมันกลับไปใช้ปัญญา เป็นโลกุตตรปัญญา เป็นภาวนามยปัญญา มันใคร่ครวญได้ มันก็ปล่อยสมาธิมันวิภาคะได้ มันก็ขยายส่วน เราเองเป็นผู้ที่ปฏิบัติจะบริหารจัดการได้เองว่า สิ่งที่เป็นโลกียปัญญาเป็นอย่างไร สิ่งที่เป็นโลกุตตรปัญญาเป็นอย่างไร เพราะโลกียปัญญาก็ให้ผลอย่างหนึ่ง โลกียปัญญาให้ผลถึงการขัดแย้ง ให้ผลว่าจิตนี้มันเศร้าหมอง ให้ผลของมันว่าจิตนี้มันไม่คล่องตัว

โลกุตตรปัญญาเวลามันให้ผล คือปล่อยวาง คือมีความสุข มีการปล่อยวาง ปล่อยวางซ้ำ ปล่อยวางซาก เป็นตทังคปหาน ถึงที่สุดมันจะขาดออกไปเห็นใหม่ สมุจเฉทปหาน ไม่ใช่ ตทังคปหาน การเป็นตทังคปหานคือการใช้โลกุตตรปัญญาในการซ่อม ในการใคร่ครวญ ในการทำลาย ในการต่อสู้กับกิเลสไปเรื่อยๆ จนถึงที่สุด กิเลสมันโดนทำลายบ่อยครั้งเข้าๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

จนถึงที่สุด มันทนกำลังของธรรมะไม่ได้ มันทนถึงสัจจะความจริงของสัจธรรมไม่ได้ ถึงที่สุดแล้ว มันต้องโดนสัจธรรมนี้ทำลายมัน พอทำลายขึ้นไป ถอนทิฏฐิ ถอนสรออกจากใจ ขาดพื้ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ สัจจะความจริงเป็นสัจจะความจริง สัจจะความจริงอย่างนี้มันเกิดขึ้นจากสิ่งที่เราเดินวิปัสสนาญาณเห็นใหม่ นี่คือโลกุตตรธรรม

ถึงได้บอกว่าจะโลกียธรรมหรือโลกุตตรธรรม ไม่ต้องไปวิตกกังวล มันเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่มันมีอยู่กับใจ ใจคือเหริยญ เหริยญมี ๒ ด้าน ใจคือสิ่งที่มันมีกิเลส เวลาที่มันคิดออกมาเป็นกิเลสก็เป็นโลก ถ้าคิดออกมาเป็นธรรมนั้นจะเอาอะไรมาคิด ก็เอาสิ่งที่เป็นสมาธิใจ เอาสิ่งที่มันเป็นคุณธรรม มันใช้ปัญญาออกมามันก็จะเป็นธรรม ถ้ามันออกเป็นโลกมันก็จะเป็นกิเลส ถ้ามันออกเป็นธรรม มันก็เป็นสัจธรรม แล้วต่อสู้ใคร่ครวญเข้าไป บ่อยครั้งเข้า ถึงที่สุด มันพลิกฟ้าว่าดินจบสิ้นขบวนการของมันเห็นใหม่

นี่มันเป็นธรรมะแท้ๆ ไม่ใช่ธรรมะทีกัก ธรรมะทีกักเอา มันก็ล้มลุกคลุกคลานกันอยู่อย่างนี้ เขามีเท้ามาให้เดิน ไม่ใช่ให้มาคลานกันอยู่อย่างนี้ ใ้มันคลานกันไป ๔ เท้า

มือเขาเอาไว้ทำงาน ไม่ใช่เอามาคลาน นี่ไง จิตมันก้าวเดินไปไม่ได้ มันก็คลานตื้อกต้อย อยู่กับที่นั่นล่ะ มันถึงเป็นการที่กักที่เราได้เดินก้าวไป

คนที่เขาเดินมาเขาเดินตัวตรง เดินมา๒เท้า สมณะวิปัสสนาเดินตรงไป ผู้ที่เขาเข้าไปตามข้อเท็จจริง ใจเราไปกักกักเอา คลาน ๔ ขาไป ก็คิดว่าเดินไปเหมือนเขา แล้วมันจะไปได้ไกลแค่ไหนกันล่ะ ใจคนเขาเดินเขาวิ่งไปจนจะถึงที่สุดแล้ว

สังขารเป็นข้อเท็จจริงนะ ให้มันเป็นปัจจุบันธรรม อย่ากักกัก อย่าให้กิเลสมันหลอก ทำขึ้นมาให้เป็นความจริงของเรา มันจะเป็นสมบัติของเรา คุณธรรมมันเป็น อย่างนี้ โลกเป็นอย่างนี้ เราเกิดมากับโลก แล้วพบพุทธศาสนา พุทธศาสนากำลังเจริญในกึ่งพุทธกาล เราเกิดมาเจอสิ่งที่มีมรรคผล ถ้าเราปฏิบัติจริง จะจับต้องได้ ไหว่คว้าได้ เป็นสมบัติของเราได้ เราต้องมูมานะ ให้มีกำลังใจ แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติได้ประสบผลสำเร็จ ให้เป็นคุณธรรมของเรา เอวัง